

Vedlegg til J.post ID: 17/72897 28.3.2017

Virksomhetsanalyse for sektor miljø, idrett og kultur

Virksomhetsanalysen utgjør første fase i arbeidet med Handlingsprogram 2018–2021 og danner grunnlaget for temamøter i hovedutvalgene og det kommende arbeidet med tiltak. Virksomhetsanalysene konkretiserer de overordnede føringer fra kommunens hovedmål, via hovedgrep og delmål for sektoren til viktige innsatser pr. programområde. Dokumentet fremmes som orienteringssaker i hovedutvalgene og i formannskapet.

Sektorens hovedgrep:

Grønn og urban

- bygge ut i vedtatte utbyggingsretninger og skape bysamfunn i Sandvika og på Fornebu
- at kultur og næring skal være en sentral kraft i by- og stedsutvikling
- sikre gjennomgående blågrønne strukturer i hele kommunen
- sikre at kommunens rike naturmangfold blir tatt vare på i kommuneplaner, områdeplaner, reguleringsplaner og byggesaker

Samferdsel

- at økt persontransport skal dekkes med kollektivreiser, gange og sykkelbruk

Klima og miljø

- utvikle og iverksette miljøvennlige løsninger for å bli klimanøytral
- forebygge skader som følge av klimaendringer ved å stille miljøkrav i arealplanleggingen

Mangfold og aktivitet

- sikre arealer til kultur, idrett og friluftsliv i arealplanlegging og forvaltning
- utvikle et mangfoldig og godt kultur-, idretts- og fritidstilbud gjennom medvirkning og samskaping
- legge til rette for innovativ og smart sambruk og merbruk av kommunale bygg/anlegg

Innhold

1. Innledning	3
1.1 <i>Utfordringsbildet samlet for Bærum kommune</i>	3
1.2 <i>Kommunens visjon og hovedmål</i>	4
1.3 <i>Overordnet økonomisk handlingsrom</i>	4
1.3.1 <i>Befolkningsutvikling</i>	5
1.3.2 <i>Sunn økonomi</i>	5
1.3.3 <i>Investeringer</i>	9
1.3.4 <i>Omstillingsbehov</i>	11
1.4 <i>Status medarbeidere</i>	11
2. Beskrivelse av sektor MILJØ, IDRETT OG KULTUR	13
3. Sektorens hovedgrep og delmål for å møte kommunens hovedmål og utfordringer	15
4. Viktige innsatser og endring av ressursbruken per område	18
4.1 <i>Kultur, fritid og kirke</i>	18
4.1.1 <i>Hva er oppnådd/gjort i 2016</i>	18
4.1.2 <i>Hva skal oppnås/gjøres innenfor handlingsprogramperioden 2018–2021</i>	18
4.2 <i>Fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø</i>	20
4.2.1 <i>Hva er oppnådd/gjort i 2016</i>	20
4.2.2 <i>Hva skal oppnås/gjøres innenfor handlingsprogramperioden 2018–2021</i>	21
4.3 <i>Tekniske tjenester</i>	24
4.3.1 <i>Hva er oppnådd/gjort i 2016</i>	24
4.3.2 <i>Hva skal oppnås/gjøres innenfor handlingsprogramperioden 2018–2021</i>	24
5. Økonomi, nøkkeltall og behov	26
5.1 <i>Kultur og fritid</i>	26
5.1.1 <i>Økonomi og nøkkeltall</i>	27
5.1.2 <i>Rapportering på vedtatt HP-tiltak</i>	32
5.1.3 <i>Behovsutvikling</i>	33
5.1.4 <i>Aktuelle oppfølgingspunkter</i>	33
5.2 <i>Kirke og andre religiøse formål</i>	34
5.2.1 <i>Økonomi og nøkkeltall</i>	34
5.2.2 <i>Rapportering på vedtatt HP-tiltak</i>	38
5.2.3 <i>Behovsutvikling</i>	38
5.2.4 <i>Aktuelle oppfølgingspunkter</i>	39
5.3 <i>Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø</i>	39
5.3.1 <i>Økonomi og nøkkeltall</i>	40
5.3.2 <i>Rapportering på vedtatt HP-tiltak</i>	45
5.3.3 <i>Behovsutvikling</i>	46
5.3.4 <i>Aktuelle oppfølgingspunkter</i>	47
5.4 <i>Brann- og ulykkesvern</i>	47
5.4.1 <i>Økonomi og nøkkeltall</i>	48
5.4.2 <i>Rapportering på vedtatt HP-tiltak</i>	51
5.4.3 <i>Behovsutvikling</i>	51
5.4.4 <i>Aktuelle oppfølgingspunkter</i>	51
5.5 <i>Samferdsel</i>	52
5.5.1 <i>Økonomi og nøkkeltall</i>	52

5.5.2	Rapportering på vedtatt HP-tiltak	55
5.5.3	Behovsutvikling	55
5.5.4	Aktuelle oppfølgingspunkter	55
5.6	<i>Gebyrfinansierte områder, VAR</i>	56
5.6.1	Økonomi og nøkkeltall	56
5.6.2	Rapportering på vedtatt HP-tiltak	63
5.6.3	Behovsutvikling	63
5.6.4	Aktuelle oppfølgingspunkter	63
5.7	<i>Internfinansierte enheter – Anleggsdrift, transport og prosjektjenester</i>	64
5.7.1	Økonomi og nøkkeltall	64
5.7.2	Rapportering på vedtatt HP-tiltak	67
5.7.3	Behovsutvikling	67
5.7.4	Aktuelle oppfølgingspunkter	67

1. Innledning

Virksomhetsanalysen utgjør første fase i arbeidet med handlingsprogram 2018–2021 og danner grunnlaget for temamøter i hovedutvalgene og det kommende arbeidet med tiltak.

Virksomhetsanalysene konkretiserer de overordnede føringer fra kommunens hovedmål, via hovedgrep og delmål for sektoren til viktige innsatser per programområde.

Dokumentet fremmes som orienteringssaker i hovedutvalgene og i formannskapet.

Kapitel 2 og 3 beskriver sektoren og sektorens vedtatte hovedgrep og delmål fra kommuneplanen. Kapitel 4 oppsummerer viktige innsatser og endringsbehov basert på sektorens hovedgrep og delmål, samt utfordringer og resultater av analysen i kapitel 5. Dette gir foreløpige forslag til viktige innsatser for arbeidet i HP-perioden. Kapitel 5 erstatter deler av årsrapporten, og gir en resultatvurdering og analyse av virksomheten.

1.1 Utfordringsbildet samlet for Bærum kommune

Hovedtrekkene i det langsiktige utfordringsbildet er:

- Befolkningsvekst og vedlikeholdsetterslep krever store investeringer i sosial infrastruktur. De 10 første årene i investeringsplanen legges det opp til å investere henholdsvis 4,6 milliarder og 1,4 milliarder kroner i skole og barnehager.
- Antall eldre over 80 år vil øke kraftig. Økningen blir markant fra 2022. De kommende 5 årene antas veksten å være drøye 1 prosent i gjennomsnitt per år, mens den de påfølgende 15 årene av 20-årsperioden vil vokse med nesten 4 prosent i gjennomsnitt per år. Det blir færre yrkesaktive per pensjonist i perioden 2017 – 2035.
- Arbeidskraftbehovet kan etter hvert bli vanskelig å dekke, spesielt innen pleie- og omsorgsykker. Samtidig blir det relativt sett færre i alderen 50–65 år til å yte omsorg for hjemmeboende eldre. Dette forsterker utfordringsbildet for kommunen.
- Økende klimautfordringer krever at kommunen må ta nødvendige miljøsyn i planlegging, utbygging, og drift av tjenester.
- Selv om det er en viss usikkerhet i utviklingen, tilsier dagens flyktningsituasjon at Bærum i årene fremover trolig må ta høyde for å bosette et langt høyere antall flyktninger enn det vi gjorde frem til 2015. Det må skaffes boliger, etableres nye former for bo-løsninger og samarbeidet med frivillige må styrkes. Kommunen må fremskaffe praksisplasser for å få flyktninger raskere i arbeid.
- Den teknologiske utviklingen i samfunnet gjør det mulig å løse oppgavene på nye måter, men stiller også krav og forventninger til kommunen om digitalisering og investering i teknologi – samt effektivisering og omstilling som følge av dette.

Områdene som her er beskrevet er ikke uttømmende. Utfordringsbildet er dynamisk og vil endres i løpet av planperioden.

For å møte disse utfordringene og samtidig sikre en sunn økonomi, vil det fortsatt være nødvendig med et systematisk omstillingsarbeid. Hovedstrategien for dette HP er derfor stø kurs videre fra forrige HP; Tenke langt og handle nå.

Vedtatte rammer for programområdene inklusive omstillingstiltakene er utgangspunktet for arbeidet med handlingsprogram 2018-2021. Det kan bli behov for endringer som følge av endrede rammebetingelser, nærmere gjennomgang av vedtatte tiltak og eventuelle merbehov.

1.2 Kommunens visjon og hovedmål

Kommunens visjon er:

Sammen skaper vi fremtiden: mangfold – raushet – bærekraft

Sammen er visjonens viktigste budskap. Visjonen angir også noen kvaliteter som vi ønsker skal prege bærumssamfunnet: - *mangfold*: å sette pris på og respektere forskjellighet - *raushet*: følelsen av et fellesskap, noe som er større enn oss selv – *bærekraft*: å tenke på fremtiden når vi gjør våre valg, de unges begrep.

Visjonen er et løfte om medvirkning og involvering til næringsliv, innbyggere, organisasjoner, frivillighet og kommunen i utviklingen av bærumssamfunnet.

<https://www.baerum.kommune.no/politikk-og-samfunn/barum-2035/visjon/>

Som kommunens svar på det langsiktige utfordringsbildet som trekkes opp er det behov for felles mål og strategier for Bærum kommune. Følgende langsiktige hovedmål frem mot 2035 ligger til grunn for kommunens arbeid:

- Bærekraftige tjenester som gir innbyggerne mulighet for økt selvhjulpenhet, mestring og læring.
- Balansert samfunnsutvikling som er mangfoldig, grønn og urban.
- En innovativ og endringsdyktig organisasjon med gjennomføringskraft.
- Bærum kommune skal legge dialog og medvirkning til grunn for utvikling av bedre løsninger.

1.3 Overordnet økonomisk handlingsrom

Bærum har i dag en sunn økonomi og et moderat gjeldsnivå sammenlignet med andre kommuner. Økonomien vil imidlertid bli utfordret fremover gjennom økt investeringsaktivitet som følge av forventet befolkningsvekst og mulige strammere økonomiske rammer. Noen hovedstørrelser (tall fra regnskap 2016)

- Sum driftsinntekter 9,8 mrd.
- Sum driftsutgifter 8,6 mrd.
- Netto renteutgifter 0,14 mrd.
- Avdragsutgifter 0,37 mrd.
- Investeringsaktivitet 1,1 mrd.
- Netto lånegjeld 6,0 mrd.

1.3.1 Befolkningsutvikling

Tabellen viser Bærums befolkning pr. 31.12.2016 og forventet vekst 5 og 10 år fremover, fordelt på aldersgrupper

Aldersgruppe	Tall pr. 31.12 2016	Forventet vekst			
		5 år	%	10 år	%
0-5 år	9 462	360	3,8 %	1 268	13,4 %
6-15 år	16 924	646	3,8 %	1 365	8,1 %
16-22 år	10 479	99	0,9 %	885	8,4 %
23-66 år	69 603	3 267	4,7 %	9 356	13,4 %
67-79 år	11 732	1 801	15,3 %	3 553	30,3 %
80-89 år	4 502	221	4,9 %	1 716	38,1 %
90+ år	1 306	1 360	104,1 %	1 454	111,3 %
Samlet	124 008	7 755	6,3 %	19 597	15,8 %

Faktisk befolkning per 31.12.2016 var 124 008 personer. Det forventes en vekst i alle aldersgrupper, og prognosen viser en betydelig vekst i den eldre del av befolkningen. Fra 2022 forventes en sterk vekst i befolkning over 80 år. De eldste aldergruppene er mer ressurskrevende enn de yngre aldersgruppene. Veksten antas primært å komme fra Bærums egne innbyggere som blir eldre. Veksten i aldersgruppen 16–66 år er lavere, og det betyr færre arbeidstakere per pensjonist og dermed færre til å sikre samme velferdsnivå som i dag. Denne utviklingen er ikke unik for Bærum, men gjelder hele Norge.

1.3.2 Sunn økonomi

Tabellen viser kommunes vedtatte nøkkeltall (måltall) for sunn økonomi

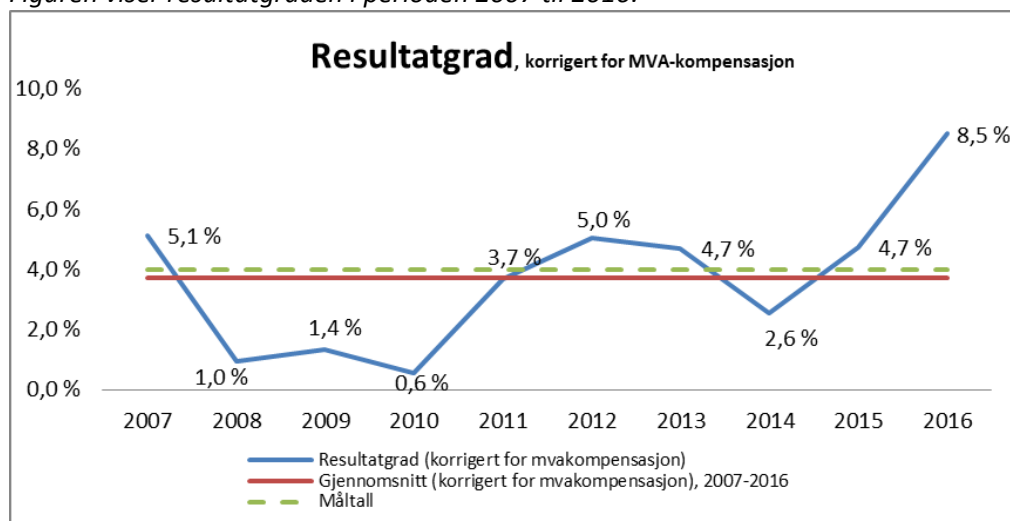
Resultatmål	
Resultatgrad	4 % (minimum 3 %)
Bufferfondet	100 mill. på slutten av handlingsprogramperioden
Egenkapitalfinansiering	50 % (minimum 40 %)
Likviditetsreserve	300 mill.

Nøkkeltallene for sunn økonomi skal indikere hvorvidt kommunens samlede økonomi på sikt utvikler seg i riktig retning, og sier noe om kommunens handlefrihet i kommende år. Oppnåelse av målkravene gir rom for nødvendige investeringer fremover og gjør kommunen robust i forhold til fremtidige økonomiske svingninger.

Utviklingen i de viktigste nøkkeltallene:

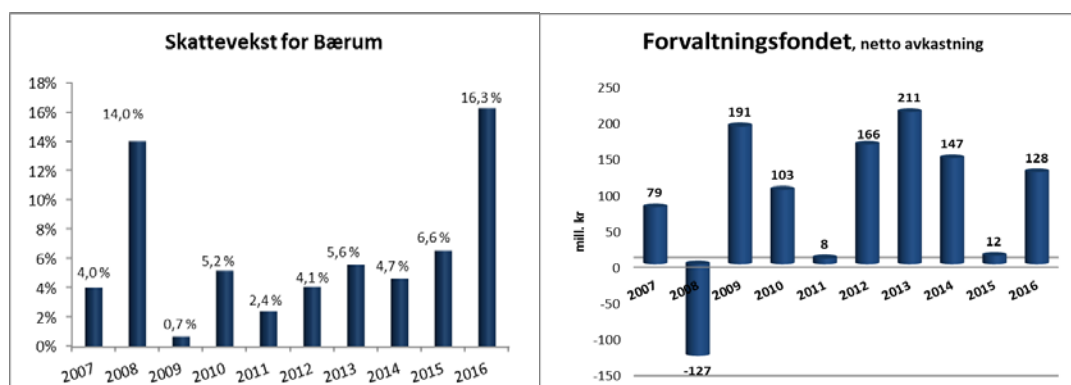
Resultatgrad (netto driftsresultat av sum driftsinntekter)

Figuren viser resultatgraden i perioden 2007 til 2016.

Figuren over viser utviklingen i resultatgraden de ti siste årene. Frem til 2014 ble MVA-kompensasjonen for investeringer ført i driftsregnskapet, deretter i investeringsregnskapet. For å få sammenlignbare størrelser er dette forholdet korrigert for i figuren over. Måltallet (rød linje) for resultatgraden er 4 prosent og minimum 3 prosent. Gjennomsnittet (grønn stiplet linje) de ti siste årene har vært 3,7 prosent, som viser at en resultatgrad på 4 prosent er realistisk.

Resultatgraden har variert fra 0,6 prosent i 2010 til 8,5 prosent i 2016, som er unormalt høyt. Og det er særlig to hovedstørrelser som skiller seg ut når resultatgraden skal vurderes - skatteinntektene og avkastningen fra Bærum kommunes forvaltningsfond (BKFF). Figurene under viser utviklingen i disse størrelsene de ti siste årene.

Skatteinntektene er kommunens klart største inntektskilde og utgjør godt over 55 prosent av kommunens samlede inntekter. En god skatteinngang er derfor vesentlig for et godt resultat. I kommende handlingsprogramperiode legges det opp til en gjennomsnittlig skattevekst på om lag 4,2 prosent. Dette er lavere enn hva som har vært tilfelle de siste årene og skyldes i hovedsak en forventet lavere vekst i antall skatteyttere i kommende 4 års periode.

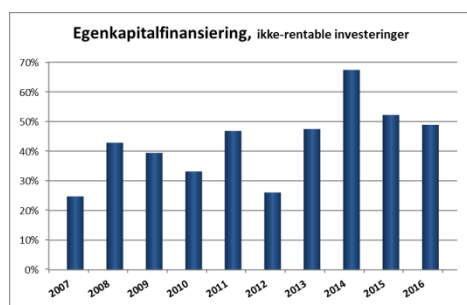
For å bedre budsjettbalansen er det gjennomført flere innstramminger de siste årene. Likevel har veksten i driftsutgiftene i de fleste av de siste ti årene vært høyere enn veksten i driftsinntektene. Dette skyldes først og fremst høy vekst i utgiftene til lønn og pensjon samtidig som veksten i de frie inntektene har vært moderat. Av kommunes samlede driftsutgifter utgjør lønnsutgiftene den største andelen med i overkant av 65 prosent. Skatt og overføring av rammetilskudd fra staten (frie inntekter) utgjør cirka 70 prosent av kommunens samlede driftsinntekter.

Bufferfond

Bufferfondet er kommunens salderings- og reservefond. Målsettingen er at fondet skal være 100 mill. i slutten av handlingsprogramperioden. De ti siste årene har bufferfondet variert mellom 230 og 430 mill. Gjennomsnittet for perioden har vært i overkant av 330 mill.

Egenkapitalfinansiering (ikke-rentable investeringer)

Figuren viser egenkapitalfinansieringen for de ikke-rentable investeringene i perioden 2007–2016

Figuren viser at måltallet (50 %) for egenkapitalfinansiering av de ikke-rentable investeringene først har blitt innfridd de siste årene i perioden. Rådmannen legger opp til at måltallet skal innfris i hele kommende handlingsprogramperiode. Dette ses som realistisk, til tross for økningen i investeringsaktivitet, og er nødvendig for å holde gjeldsnivået nede.

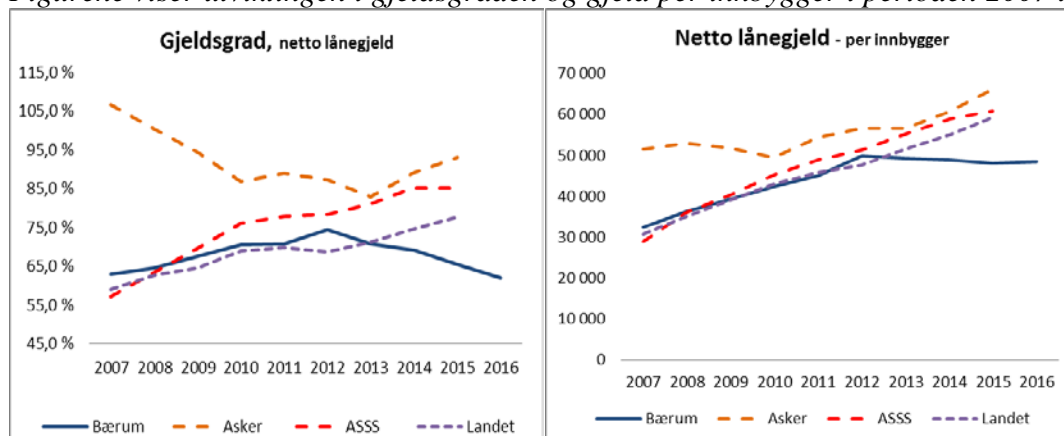
Gjeldsnivået bør holdes på et slikt nivå at avdragsutgiftene holdes nede og at fremtidige renteoppenger ikke får for store konsekvenser

for kommuneøkonomien. Samtidig er det viktig at kravet til egenkapitalfinansiering ikke blir så høyt at omstillingsbehovene i tjenestene blir for krevende.

Gjeld og gjeldsgrad

Netto lånegjeld steg mer enn inntektene i perioden 2007 til 2012, og resulterte i en stigende gjeldsgrad (lånegjeld som andel av driftsinntektene) som vist i figuren under. De siste fire årene har trenden snudd og gjeldsgraden er falt fra om lag 75 prosent (2012) til 62 prosent (2016). Dette skyldes flere forhold. Høyere egenkapitalfinansiering enn i foregående år og forsinkelser i investeringer har medført lavere låneopptak og lavere gjeldsvekst. Samtidig har det vært noe større vekst i driftsinntektene.

Figurene viser utviklingen i gjeldsgraden og gjeld per innbygger i perioden 2007 til 2016

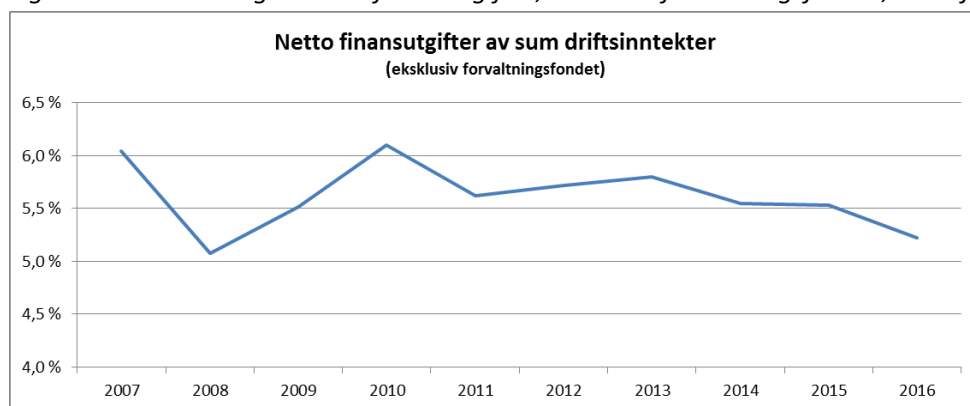
Netto lånegjeld per innbygger har i samme periode nominelt steget fra 32 000 kroner i 2007 til nær 49 000 kroner i 2016 (se figur). Netto lånegjeld i 2016 er moderat sammenlignet med landsgjennomsnittet for norske kommuner, Asker og kommunene i ASSS-nettverket. Det gjelder enten det måles per innbygger og i forhold til sum driftsinntekter.

Til tross for en egenkapitalfinansiering på 50 prosent for de ikke-rentable investeringene, vil gjeldsgraden komme opp mot 90 prosent i den kommende handlingsprogramperioden, forutsatt det inntekts- og investeringsnivået som ligger til grunn i LDIP 2018–2037.

Riksrevisjonen definerer nivået for høy lånegjeld til 75 prosent av inntektene. Gjeld mellom 65 og 75 prosent defineres som moderat. KS mener at et nivå over 100 prosent må unngås av hensyn til risikoeksponering. Bærums gjeldsgrad antas å øke til retti underkant av 100 prosent i neste 10 års periode. Det er under forutsetning av at kommunen klarer å gjennomføre investeringene i den takten som planene legger opp til.

Finansutgifter og inntekter

Figuren viser utviklingen netto finansutgifter, eksklusiv forvaltningsfondet, sett i forhold til sum driftsinntekter

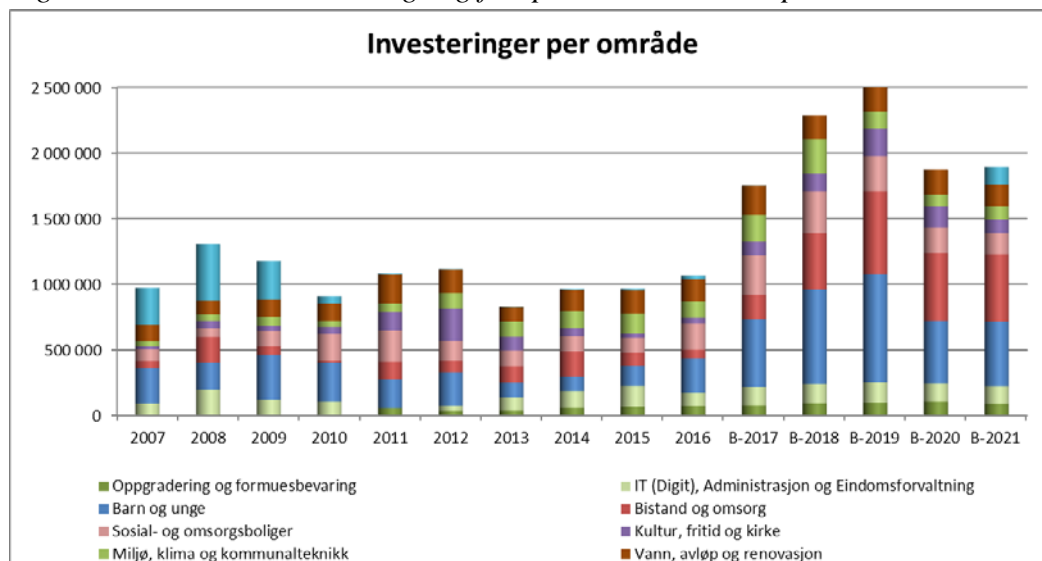

Konsekvens av høyere gjeldsnivå er at netto finansutgifter (eksklusive avkastningen av forvaltningsfondet) vil utgjøre en stadig større andel av driftsinntektene, og økonomien vil bli meget sårbar for renteøkninger. Netto finansutgifter består av både renter og avdrag. Den største usikkerheten er renteutgiftene. Rentenivået i dag er rekordlavt og det er usikkerhet knyttet til hvordan renten vil bevege seg på sikt.

Kommunens netto finansutgifter har de siste årene tilsvart 5 til 6 prosent av inntektene, når forvaltningsfondet holdes utenom. Finansutgiftenes andel av inntektene ventes å øke til 7 prosent i handlingsprogramperioden og deretter nå en topp ved 8 prosent, gitt forutsetninger i LDIP 2018-37.

1.3.3 Investeringer

Figuren viser brutto investeringsutgifter per hovedområde i perioden 2007 til 2021

Figuren over viser at det er investert og skal investeres mye i skoler og barnehager. Perioden 2007–2009 er preget av utbyggingen på Fornebu. Det legges opp til et omfattende investeringsprogram i neste handlingsprogramperiode. Fra et gjennomsnitt på 1 mrd. de ti siste årene viser rådmannens forslag til langsiktig investeringsplan 2018-2037 at gjennomsnittet i perioden 2018-2027 vil stige til om lag 2,1 mrd.

Fornebu er organisert som eget område. Dette medfører at skoler, barnehager, idrettsanlegg m.m. på Fornebu plasseres under område Fornebu og ikke det aktuelle programområde. De største foreslåtte enkeltstående prosjektene i perioden 2017-2021 (basert på rådmannens forslag til investeringsplan i LDIP 2018-2037):

Skole (uten skoleutbyggingen på Oksenøya som er en del av område Fornebu):

- Ballerud barneskole - ny 4 parallell
- Bekkestua ungdomsskole - utvidelse
- Gommerud ungdomsskole - utvidelse
- Emma Hjorth barneskole, utvidelse
- Eikeli eller Eiksmarka barneskole, utvidelse
- Levre barneskole, ny 4 parallell
- Bekkestua barneskole, ny 4 parallell

Barnehager (uten Nansenparken barnehage og barnehagen på Oksenøya, som er en del av område Fornebu):

- Barnehage - omstrukturering område Sandvika/Tanum - 200pl
- Jarenga barnehage - 160 pl
- Barnhage - permanent avlastningsbarnehage, østre Bærum

Pleie og omsorg:

- Berger omstrukt. og utvidelse, (150 plasser)
- Vallerhjemmet (76 plasser)
- Lindelia BBS (131 plasser)
- Bofellesskap for mennesker med demens

Kultur og idrett (uten idrettsanleggene på Oksenøya som er en del av område Fornebu):

-
- Ny Nadderud stadion
 - Svømmehall på Rud

Fysisk planlegging (by-og stedsutvikling):

- Sandvika byutvikling
- Elvepromenaden, Sandvika
- Kadettangen/Sandvika fjordpark
- By og stedsutvikling øvrige

Fornebu:

- Oksenøya - utbygging sosial infrastruktur
 - Skole
 - Barnehage
 - Fleridrettshall
 - Kunstgressbane
 - Parkeringskjeller
- Nansenparken barnehage
- Fornebu gravplass

I tillegg kommer investeringene på VAR området, omsorgs- og velferdsboliger, IT-området og oppgradering i perioden 2017 til 2021.

LDIP 2018-2037 bygger på en prioritering av utbyggingsområdene og styrt ressursbruk som er essensiell for å ha en bærekraftig kommuneøkonomi. Om ikke gjelden skal stige for mye vil likevel en større andel av driften måtte gå med til å finansiere investeringene enn hva som har vært nødvendig de ti siste årene. Det er åpnet opp for at utbyggerne på Fornebu kan gi bidrag til sosial infrastruktur. Dette vil i så fall være med å bedre kommuneøkonomien i en svært krevende periode, men bidraget vil først komme etter at sosial infrastruktur er bygget ut.

Prioritering av utbyggingsområdene

Siden kommunen i stor grad får dekket økte driftskostnader knyttet til økning i antall innbyggere, er det kostnadene til investeringene for å tilrettelegge for boligbygging som er utfordringen. Det er altså ikke antall boliger, men åpning av nye boligfelt med tilhørende behov for etablering av sosial infrastruktur – som må styres for å begrense innvirkningene på kommunens drift. I et kommunaløkonomisk perspektiv er det derfor gunstig med en klar tidsmessig (sekvensiell) prioritering av de største utbyggingsområdene. Da unngås parallelle investeringer og det begrenser risikoen for at nye kommunale bygg ikke blir tatt i bruk fullt ut med påfølgende relativt kostbar drift. De investeringer som gjøres bør derfor utnyttes maksimalt ved at områdene bygges ut med boliger så raskt som mulig før nye områder åpnes for utbygging. Nye innbyggere vil på den måten være med å finansiere det etablerte tilbudet.

En bærekraftig kommuneøkonomi innebærer at investeringer og boligutbygging bør prioriteres der hvor

- kommunen i størst mulig grad kan benytte eksisterende teknisk og sosial infrastruktur
- kommunen kan få ekstern finansiering
- investeringer legger til rette for mange prosjekter slik at risikoen er lavest mulig om boligmarkedet i en periode skulle få en markant nedgang
- det er utbygd kollektivtransport som bane eller tog

1.3.4 Omstillingsbehov

De store utfordringene kommunen står ovenfor medfører behov for omstilling.

I vedtatt handlingsprogram for 2017–2020 er innsparingsbehovet opp mot 300 mill. i 2020. Med det investeringsbehovet som skisseres i LDIP 2018–2037 vil innsparingsbehovet øke utover i perioden. Særlig i årene etter 2021 hvor investeringene er høye vil sannsynligvis innsparingsnivået måtte økes sammenlignet med nivået i 2015.

Nivået påvirkes imidlertid av mange forhold. Hvordan investeringene styres i forhold til rekkefølge, inntektsforutsetningene, utviklingen i sysselsetting/arbeidsledighet og sentrale føringer.

Utviklingen vil stille store krav til økonomisk effektivitet og omstilling i hele perioden.

1.4 Status medarbeidere

I januar 2016 vedtok Kommunestyret en revidert arbeidsgiverstrategi «Arbeidsgiverstrategi mot 2035». Strategien peker på fire områder som skal gjøre kommunen til en attraktiv arbeidsgiver:

- Godt lederskap
- Medarbeidere med riktig kompetanse
- Mangfold og inkludering
- Innovasjon og omstilling

Turnover er lav. Den er redusert fra 13 til 8,3 prosent i løpet av de siste 5 år. Det er rekordstor søkning til ledige stillinger. Det er lettere å finne gode kandidater til stillinger, selv om det på enkelte områder kan være utfordringer. Sykefraværet er redusert, men målet er ytterligere nedgang. Seniortiltakene er evaluert og avvirket, og ny livsfasepolitikk er vedtatt. Innovasjon er satt tydelig på dagsorden. Kunnskapssenteret er etablert med sitt tilbud om høyskoleutdanning som kommunen trenger i et langsiktig perspektiv.

Pr. 01.01.2017 har kommunen 7 368 årsverk fast ansatt, fordelt på 9427 personer. I tillegg er det 2761 personer som er timelønnede. Av faste årsverk er 73,9 prosent er kvinner og 26,1 prosent menn. Nasjonalt er fordelingen i kommunal sektor 22 prosent menn og 78 prosent kvinner.

Nøkkeltall: Årsverksutvikling fordelt på programområder

Årsverksutvikling	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
Grunnskole	2106	2099	2125	2163
Barnehage	958	1003	972	928
Pleie og omsorg	1998	2031	2084	2057
Kommunehelse	652	647	636	646
Tekniske	584	577	579	640
Øvrige	939	930	932	935
Alle	7237	7288	7328	7369

Her rapporteres antall faste årsverk.

Nøkkeltall: Sykefravær

Sykefravær 2014 - 2016

År/fravær i prosent	2014	2015	2016	Måltall 2016
Korttidsfravær	2,7	2,7	2,6	
Langtidsfravær	4,9	4,6	4,6	
Totalt fravær	7,6	7,3	7,2	7,3

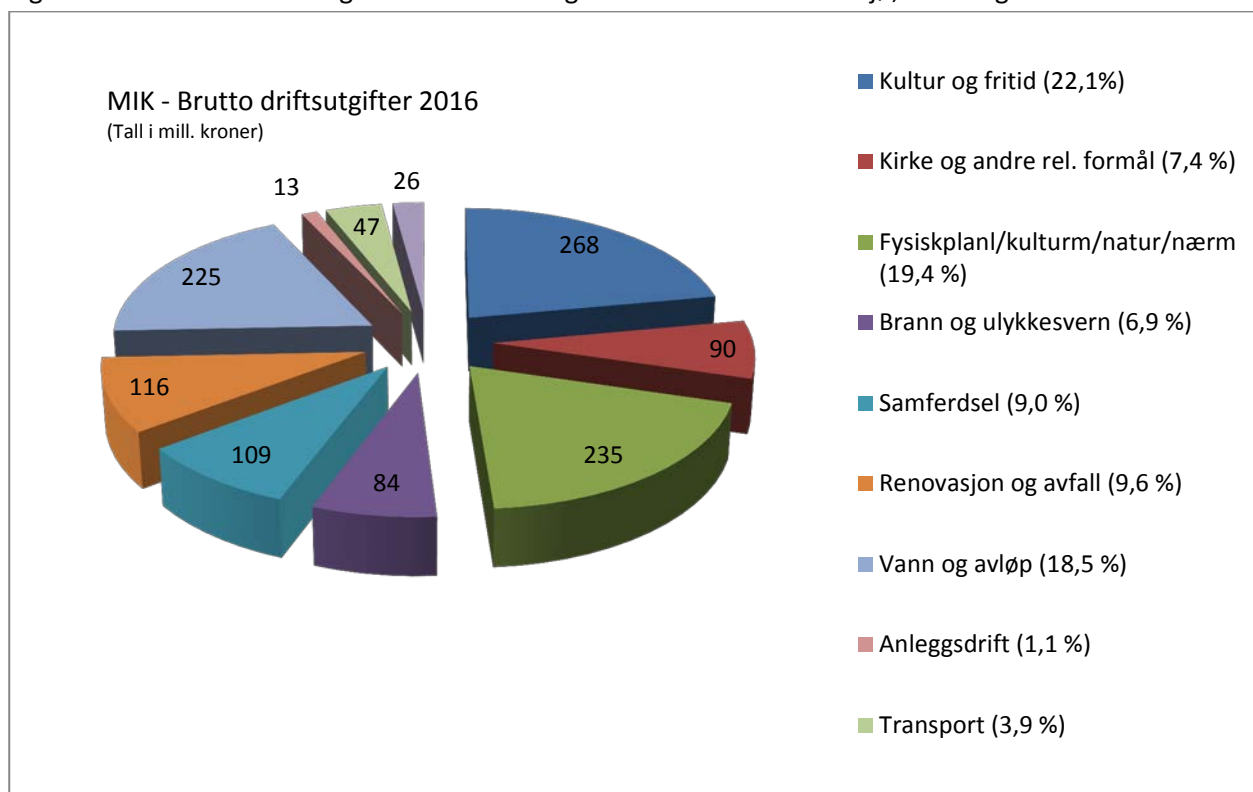
Alle kommunalsjefområdene ligger nå under 9,2 prosent i sykefravær, og fem av områdene ligger under 7 prosent i 2016. Størst nedgang i sykefravær har Eiendom med 0,7 prosentpoeng, etterfulgt av Pleie og omsorg, Barn og unge, Barnehager og Kommunaltekniske tjenester.

Fraværet rapporteres fordelt på korttidsfravær (egenmeldt og legemeldt fravær i de første 16 kalenderdagene) og langtidsfravær (over 16 dager eller mindre enn 16 dager siden sist fravær).

Ønsket resultat for sykefraværet for 2016 var 7,3 prosent for kommunen som helhet. I forbindelse med behandling av Handlingsprogramperioden 2013-2016 besluttet Kommunestyret å redusere sykefraværet med et prosentpoeng. Målet er at kommunen har under syv prosent sykefravær i 2017. Utvikling av sykefravær siste årene har hatt en positiv trend.

2. Beskrivelse av sektor MILJØ, IDRETT OG KULTUR

Figuren under viser fordeling av brutto driftsutgifter innen sektor for miljø, idrett og kultur.

Områdeinndeling som følger KOSTRA-definisjoner (resultatområder/programområder) avviker fra den organisatoriske inndelingen under kommunalsjefene. Kommunalsjef for tekniske tjenester har ansvar for flestparten av programområdene under sektoren, med unntak av tre områder som er delt med andre.

Programområde Fysisk planlegging/kulturminne/natur/nærmiljø er i hovedsak delt mellom kommunalsjef tekniske tjenester og kommunalsjef for plan, miljø og kultur, hvor kommunalsjef for plan, miljø og kultur har ansvar for plan- og bygningstjenesten og kultur. Eiendom og Voksenopplæringscenteret (kommunalsjef for skole) har også ansvar innenfor dette programområdet, da knyttet til utleie av lokaler.

Seksjon for kultur ledes av seksjonsleder kultur (kultursjef) og omfatter Kultur og samarbeid, Bærum bibliotek og Bærum kulturhus.

Kultur, fritid og Kirke og andre religiøse formål er delt mellom kultursjef og kommunalsjef for tekniske tjenester, hvor kommunalsjef tekniske tjenester har ansvar for idrett, badene og gravplassene, mens kultursjef har ansvar for de øvrige områdene.

Samlet omtale av sektoren

Sektoren omfatter frivillighet, idrett, kultur og kirke, plan- og bygningstjenesten, miljø, klima og kommunalteknikk.

Hovedstadsområdet står overfor en kraftig befolkningsvekst de neste 20 årene med økt urbanisering, transformasjon og fortetting. Befolkningsveksten bidrar til en positiv utvikling av samfunnet og gir oss muligheter til å finne nye løsninger for byutvikling, næringsutvikling og transport. Veksten skaper samtidig også press på arealer og infrastruktur og gir utfordringer for klima, miljø og helse. God planlegging er avgjørende for å sikre en balansert samfunnsutvikling som er mangfoldig, grønn og urban og gode levekår for alle.

Kommunen arbeider med å bli mer klimaklok og har startet reisen mot det grønne skiftet. For å møte klimautfordringene og forpliktelser til nasjonale klimamål, må Bærum intensivere klimaarbeidet og gjennomføre tiltak som reduserer klimagassutslippene. Samtidig blir tilpasning til klimaendringer en stadig viktigere oppgave i planleggingen.

Transportsektoren er den største kilden til klimagassutslipp og støy i Bærum. Det er både en nasjonal og lokal målsetting at vekst i persontrafikken i storbyområdene skal dekkes av kollektivreiser, sykkel og gange. Dette fordrer økt utbygging av gang- og sykkelveier, sykkelparkering, tilrettelegging for innfartsparkering ved metro- og jernbanestasjoner og bedring av kollektivtilbudet.

Folkehelsen skal fremmes ved sikring og tilrettelegging av gode rekreasjonsområder der folk bor. En aktiv befolkning med muligheter for fysisk aktivitet og idrett er av grunnleggende betydning for et godt samfunn, og det tilrettelegges for fortsatt målrettet satsing på dette gjennom temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv og tilhørende anleggsplan.

Sektorens tjenester skal bidra til et bredt kulturtilbud, gi kommunens innbyggere mulighet for deltagelse, opplevelser, aktivitet og mestring. Kommunen skal tilrettelegge for aktivitet, frivillighet og samarbeid med organisasjoner, det private næringsliv og enkeltpersoner. Kultur er et viktig virkemiddel innen by- og stedsutvikling. Drift av kulturscener, bibliotek og idrettsanlegg er grunnpilarene innen kommunens kulturtilbud. Samtidig er tilskudd til kulturformål et av de viktigste kulturpolitiske virkemidlene i arbeidet for et aktivt, inkluderende og mangfoldig kulturliv. Kommunen har ansvar for finansiering av Bærum kirkelige fellesråd, utbetaling av tilskudd til andre tros- og livssynsamfunn og drift av kommunens gravplasser og krematorier.

Delmål og strategier i kommuneplanen (samfunnsdel) har erstattet kulturmeldingen (2013), Temaplan for fysisk aktivitet (strategisk del, 2015) bibliotekmeldingen (2014) og frivillighetsmeldingen (2012). Rådmannen tar sikte på å legge frem forslag til en helhetlig klimastrategi som erstatter gjeldende energi- og klimaplan sommeren 2017.

3. Sektorens hovedgrep og delmål for å møte kommunens hovedmål og utfordringer

Sektorens utfordringer, jf. Kommuneplanen

Vekstutfordringer

- Befolkningsvekst de neste 20 årene. Skaper press på arealer og sosial- og teknisk infrastruktur.
- Krever god planlegging for å sikre effektiv og klimaklok arealbruk, miljøvennlig transportsystem, tilstrekkelig med boliger og arbeidsplasser og gode levekår for alle.

Ressursutfordringer

- Økende behov som følge av stort utbyggingspress vil være krevende å dekke på grunn av manglende kompetent arbeidskraft og økonomiske ressurser.
- Dialog og medvirkning bidrar til utvikling av gode planer, men er også ressurskrevende.
- Krav om innsparinger krever fokus på effektivisering av tjenestene
- Deler av sektoren konkurrerer om de beste hodene med både private konsulentvirksomhet og andre offentlige etater.

Klima-, miljø- og samferdselsutfordringer

- Klimautfordringene fremover blir ikke mindre. Klimaendringer og menneskeskapt arealinngrep forsterker trusselen mot naturmangfoldet.
- Tilpasninger til klimaendringene blir stadig viktigere. Vi vil trolig oppleve våtere somre og mildere vintre, oftere intens nedbør, flommer og springflo.
- Økende klimautfordringer og nasjonale forpliktelser om å redusere klimagassutslippene krever nytenking og innovative løsninger.
- Bærum har målsetting om å bli en klimaklok kommune.

Hovedgrep

1. Grønn og urban

Hovedgrep: Langsiktig, bærekraftig utbyggingsstrategi hvor bolig- og arbeidsplassveksten styres til prioriterte utbyggingsområder, knutepunkter og langs banetraseer, og hvor fortetting i resten av kommunen begrenses.

Når veksten konsentreres gir dette grunnlag for utvikling av levende bysamfunn og tettsteder med flerfunksjonalitet og høy kvalitet i sentrum og i bomiljøer som kan appellere til en bredt sammensatt befolkning. I vedtatt arealstrategi og forslag til ny arealplan er det lagt opp til en utbyggingsrekkefølge for utbyggingsområdene som koordineres med tidspunkt for etablering av skoler og annen infrastruktur.

Kultur og næring skal være en sentral kraft i by- og stedsutviklingen med ulike møteplasser for opplevelse og deltakelse. Lokalisering av kultur, næring og handel må bygge opp under sentrum og nettverket av byrom, og bidra til redusert biltransport og økt sykkel og gange. Sandvika må videreutvikle rollen som en regional viktig by og som et naturlig sted for lokalisering av regionale institusjoner, utdanningstilbud, forskning og kunnskapsnæring, kultur- og kunstscener.

Ved fortetting må kommunen ivareta overordnede blågrønne strukturer og viktige naturverdier, og sikre grønne korridorer og nye parker og lekearealer for befolkningen.

Delmål - vi vil:

- bygge ut i vedtatte utbyggingsretninger og skape bysamfunn i Sandvika og på Fornebu.
- at kultur og næring skal være en sentral kraft i by- og stedsutviklingen
- sikre gjennomgående blågrønne strukturer i hele kommunen
- sikre at kommunens rike naturmangfold blir tatt vare på i kommuneplaner, områdeplaner, reguleringsplaner og byggesaker

2. Samferdsel

Hovedgrep: Grunnlaget for redusert klimagassutslipp legges i areal og transportplanleggingen. God tilgjengelighet til kollektivknutepunkter for gående og syklende og sømløse overganger mellom ulike kollektivtilbud er viktige faktorer i et attraktivt kollektivsystem, i tillegg til god fremkommelighet for buss og bane. Økt utbygging av gang- og sykkelveier, sikker sykkelparkering, bedre kollektivtilbud og tilrettelegging for innfartsparkering ved metro- og jernbanestasjoner er viktige og klimakloke tiltak for å redusere personbiltrafikken.

Fortetting, transformasjon og utvikling av mer kompakte steder med god geografisk dekning og flerfunksjonelt innhold som dekker innbyggernes behov, bidrar til redusert transportomfang. Samlokalisering av fellesfunksjoner, korte avstander mellom daglige gjøremål og trygge forhold for gående og syklist vil stimulere til økt sykkel og gange. I Bærum er det store infrastrukturprosjekter på gang, som ny E16, E18, Ringeriksbanen og Fornebubanen. I tillegg må forbedring av dagens kollektivtilbud på tvers prioriteres.

Bymessighet må avspeiles i nye samferdselsløsninger. Der E18 legges i tunell må overflateløsningene ivareta stedlige hensyn i tillegg til fremkommelighet for buss, gående og syklende. Frigjort areal må benyttes til stedsutvikling.

Delmål – vi vil:

- at økt persontransport skal dekkes med kollektivreiser, gange og sykkelbruk

3. Klima og miljø

Hovedgrep: Kommunen må prioritere miljøhensyn i planlegging, utbygging og drift av tjenester. Vedtatt arealstrategi og forslag til arealdel legger opp til et arealeffektivt utbyggingsmønster hvor størstedelen av ny utbygging styres til et begrenset antall større tettsteder/ knutepunkter og langs banetraseer. Bane og buss binder områdene sammen. Ny Fornebubane og et godt kollektivtilbud på tvers i kommunen er viktige for å kunne tilby et miljøvennlig og attraktivt alternativ til bilkjøring. Ny ekspressykelvei og bussvei i E18-korridoren vil bedre tilgjengeligheten til Oslo, og utbygging av et lokalt gang- og sykkelnett vil fremme sykkel og gange i Bærum.

Klimautfordringene kan gi ny utfordringer som intens nedbør, hyppigere flommer, springflo, våtere somre og mildere vintre. Vi arbeider med skybruddsplan og plan for overvannshåndtering.

Reduksjon i klimagassutslipp og tilpasning til klimaendringer er viktige faktorer. Redusere utslipp fra bygg, utfasing av fossilt drivstoff og overgang til 0-utslipps kjøpetøy. Ny renovasjonsplan er et viktig bidrag for avfallshåndteringen hos innbyggerne.

Delmål – vi vil:

- utvikle og iverksette miljøvennlige løsninger for å bli klimanøytral
- forebygge skader som følge av klimaendringer ved å stille miljøkrav i arealplanleggingen

4. Mangfold og aktivitet

Hovedgrep: Kultur er et viktig virkemiddel i by- og stedsutvikling. Kulturelt mangfold og aktivitet skaper gode lokalsamfunn. Møteplasser/arenaer som gir mulighet for deltakelse, opplevelse, aktivitet og mestring, må sikres. Frivillig arbeid har stor betydning for enkeltmennesker og lokalsamfunnet. Det må legges til rette for gode arbeids- og utviklingsmuligheter for både frivillige, amatører og profesjonelle kunstnere.

Det må legges til rette for sambruk av kommunale bygg/anlegg til kultur-, fritids- og idrettsformål i lokalmiljøet. Slik kan skolene også fungerer som lokale kulturhus og del av kommunens kulturelle infrastruktur.

Utvikling av gode kultur, idretts- og fritidstilbud fordrer samarbeid med mange aktører. Økt samskaping av framtidens tjenester vil innebære av kommunen får en større tilrettelegger-rolle i utviklingen av tilbudet på disse områdene, mens eksterne aktører i større grad får ansvar for gjennomføring og deler av finansieringen.

Folkehelsen skal fremmes ved sikring og tilrettelegging av gode rekreasjonsområder der folk bor. En aktiv befolkning med muligheter for fysisk aktivitet og idrett er av grunnleggende betydning for folkehelsen, og det tilrettelegges for fortsatt målrettet satsing på dette.

Medvirkning og involvering kjennetegner en åpen og samhandlende kommune. Bærums innbyggere skal ha muligheten til å bidra med lokalkunnskap, innspill og ideer og påvirke pågående planprosesser. Det er viktig at ulike grupper gis anledning til å delta i planprosessene. Bredde og mangfold må ivaretas i dialog og medvirkning.

Delmål – vi vil:

- sikre arealer til kultur, idrett og friluftsliv i arealplanlegging og forvaltning
- utvikle og tilrettelegge for et mangfoldig og godt kultur-, idretts- og fritidstilbud gjennom medvirkning og samskaping
- legge til rette for innovativ og smart sambruk og merbruk av kommunale bygg/anlegg

4. Viktige innsatser og endring av ressursbruken per område

4.1 Kultur, fritid og kirke

4.1.1 Hva er oppnådd/gjort i 2016

- Kulturanleggsplanen er del av Kulturmeldingen, og støtter kulturproduksjon for et lokalt publikum/nærmiljø. Sceneteknisk utstyr ved Jar skole, Kulturhuset Stabekk kino, og kulturlokaler på Fornebu er finansiert av Kulturanleggsplanen. Det samme er rehabiliteringen av garderobene på Lille Scene.
- Bekkestua bibliotek: Ombygging og innredning er gjennomført. Biblioteket fremstår i moderne drakt og gir bedre muligheter for formidling, og er tilpasset digitaliserte og selvbetjente løsninger. I tillegg har det vært flere små og store investeringsprosjekter i utstyr og inventar for å styrke bibliotekene som formidlingsarena og møteplass.
- Arrangementet *Vårt Fornebu* 12. mai markerte tiårsdagen for Fornebuerklæringen med i underkant av 4 000 deltakere totalt, og var et samarbeid mellom organisasjoner, næringsliv og kommunen.
- BAKgården og Byfesten samlet flere besøkende enn noen gang.
- Bærum Kulturhus har hatt et rekordår med hensyn til antall arrangementer, deltakere og publikumsoppslutning.
- Bærum Kulturhus har gjennom 2016 blant annet fokusert på dans og eldre. Forestillingen *Patina - å eldes med glans* og *En sang til dere* ble produsert for *Den kulturelle spaserstokken i Bærum*.
- Det er igangsatt og gjennomført tiltak på kunstislegg eid av idrettslagene, for å oppnå mer miljøvennlige anlegg.
- En økt befolkning gir press og slitasje på idrettsanlegg, og nye anlegg må vurderes i lys av økt befolkning
- I takt med økt befolkning er det behov for nye gravplasser. For å sikre dette er nå forprosjekt for ny gravplass på Fornebu vedtatt.
- Reviderte lokale vedtekter og særbestemmelser for gravplassene og krematoriet.
- Innført elektronisk skjema for gravminnesøknader – gjelder alle nye gravminner.

4.1.2 Hva skal oppnås/gjøres innenfor handlingsprogramperioden 2018–2021

Urbanisering - Kulturelt mangfold, identitet og aktivitet

For å sikre kulturelt mangfold og aktivitet må gode møteplasser/arenaer for deltakelse og opplevelser sikres. Dette har kommunen et særlig ansvar for. Mangfold handler om varierte kulturuttrykk som har bredde, er inkluderende og utfordrende. Kulturelt mangfold og aktivitet skaper tilhørighet, er identitetsdannende og et viktig bidrag i byutviklingen av Sandvika og Bærum forøvrig.

Kultur er gjerne en viktig faktor i attraktive byer og steder. Folk søker kulturopplevelser i nærområdet og kulturnæringene er ofte attraktive arbeidsplasser for unge og kreative mennesker. Det er viktig å være bevisst mulig samspill mellom byrom og kulturlivet. Byrommene representerer et mangfold av scener der byens liv "finner sted"; fra promenadestrøk hvor en kan "se og bli sett", via mer intime byrom der spontane kulturuttrykk overraskende kan dukke opp, til de formelle kulturarenaer der det organiserte kulturlivet

utspilles. Det er folk som skaper steder, derfor spiller kulturen en stor rolle for stedlig identitet. Rådmannen har påbegynt er arbeid med å se på kultur som motor for stedsutvikling og profilering av Sandvika.

Innovativt sambruk

En aktivitetsøkning innen kultur og fritidsfeltet som følge av befolkningsvekst kan et stykke på vei møtes ved å utnytte eksisterende infrastruktur på en mer effektiv måte. Å betrakte alle skoler som lokale kulturarenaer, i tillegg til arenaer for idrett og fritidsaktivitet (flerbrukshaller, fotballflater, nærmiljøanlegg), kan gi grobunn for økt aktivitet i lokalsamfunnet. Det vil ved enkelte skoler kreve at lokalene tilpasses sambruk og flerbruk. Det må allerede i planleggingen av nybygg og rehabilitering legges til rette for sambruk.

Behov for kirkebygg/seremonirom utredes. Eventuelle behov kan realiseres i sambruk med andre formålsbygg.

Utvikle en ordning for kunst i offentlige inne- og uterom

Flest mulig bør få oppleve kunst av høy kvalitet i offentlige inne- og uterom. Rammene for kunstinnkjøp gir utfordringer i forhold til en helhetlig plan for utsmykking av nye offentlige bygg. Det er i dag ingen vedtatt praksis for å avsette midler til kunstinnkjøp ved nybygg og rehabilitering. Kunst i kommunale bygg og offentlige plasser kan automatisk sikres gjennom avsetting av midler i byggeprosjektet, tilsvarende statens ordning. Dette vil tilrettelegge for mer integrert kunstnerisk utsmykking i offentlige bygninger og byrom. KORO (Kunst i offentlige rom) har også egen støtteordning som supplerer kommunale midler.

Fleksible anleggsplaner som tilpasses løpende behov

Natur, idrett og kultur og fritid har anleggsplaner som vedtas i handlingsprogrammet. I anleggsplanene besluttes prioriterte tiltak i samarbeid med brukerorganisasjonene (idretts- og kulturråd). Et slikt samarbeid kan videreutvikles og medføre nye former for samskaping med mål om å utnytte tilgjengelige ressurser enda bedre. Samskaping kan blant annet handle om at kommunen får en større tilretteleggerrolle i utvikling av kultur, idretts- og fritidstilbud, mens eksterne aktører i større grad får ansvar for gjennomføring og deler av finansieringen.

Viktige innsatser for 2017 (*som vil bli fulgt opp i 2018-2021*):

- Videreføre Kulturmeldingens retning for kultursatsingen i kommunen.
- Ferdigstille tjenesteytingsavtalen mellom kommunen og Bærum kirkelige fellelsråd.
- Oppstart reguleringsplan for gravplassen på Dælimosen.

Følgende innsatser skal oppnås/gjøres i perioden 2018-2021:

- Utvikle en plan for kultur og byrom og profilering av Sandvika i Osloregionen.
- Sikre at Bærum kulturhus er en sentral identitetsmarkør i hovedstadsregionens kulturtilbud.
- Tilpasse bibliotektilbudet til dagens ønsker og behov, og ligge i forkant av utviklingen innen bibliotekfeltet.
- Legge til rette for flere kulturarenaer og kultur som en del av en nærmiljøatsing på Emma Hjorth.
- Etablere flere arrangementer som styrker kunstmiljøet i Sandvika, fremmer kunstinteressen og bidrar til mer aktivitet.
- Knytte tettere bånd mellom Henie Onstad kunstsenter på Høvikodden og Sandvika sentrum, med kunststi og mer kunst i offentlige rom.
- Årlig rullering av temaplanen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

-
- Bistå ved realisering av ny svømmehall på Rud, og ved realisering av ny fotballstadion på Nadderud.
 - Arbeide aktivt med tiltak på anlegg eid av idrettslagene, for å oppnå mer miljøvennlige anlegg.
 - Jobbe for tilrettelegging av samkjøring til idretts- og andre fritidsaktiviteter.
 - Bygge Fornebu gravplass og rehabiliter eksisterende gravplasser i henhold til vedtatt gjennomføringsplan.

4.2 Fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø

4.2.1 Hva er oppnådd/gjort i 2016

Viktige innsatser gjennomført i 2016:

Tilstrekkelig planberedskap

Utvikling av knutepunkts- og fortetningsområder har vært prioritert i henhold til kommuneplanen.

Samferdselsplanleggingen følger opp overordnede vedtak og avtaler.

- Kommuneplanens arealdel er til revisjon og ble fremmet til førstegangsbehandling i desember 2016.
- Det er tilrettelagt for effektive prosesser og rask saksbehandling av E18 og Ringeriksbanen.
- Flere områdereguleringer er under arbeid (Ballerud, Bekkestua sør, Kleivveien nord, Hamang og Industriveien, Franzefoss og Stabekk).
- Reguleringsplan for Lysaker stasjon på Fornebubanen er vedtatt. En mulighetsstudie for bymessig utvikling av Lysaker er utarbeidet i samarbeid med Oslo kommune og Statens vegvesen.
- Rammer for økt utbygging av Fornebu er vedtatt, og danner grunnlaget for revisjon av KDP2 Fornebu.
- Arbeidet med sykkelstrategi igangsatt. Ny ekspressykelvei og bussvei langs E18 vil bedre tilgjengeligheten til Oslo, og et godt utbygd lokalt gang- og sykkelnett fremmer sykkel og gange i kommunen.
- Det er laget ny versjon av Bærumskart, basert på programplattformen Kommunekart.

Klimaklok kommune

Klimapanelets rapport ble fremlagt oktober 2016, blant annet basert på fagmateriale fra Plan- og bygningstjenesten.

- Arbeidet med reisevaneundersøkelse for Bærum er igangsatt og vil bli et viktig underlag for kommende arbeid med mobilitetsplan.
- Arbeidet med miljøprogram er igangsatt. Et miljøprogram skal utgjøre rammeverket for miljøopsatsingen i et område og følges av utbyggere.
- Igangsatt arbeidet med å avklare hvordan klimapanelets anbefalinger kan følges opp.

Saksbehandling, kapasitet og kompetanse

Plan- og byggesakstjenesten arbeider kontinuerlig med forbedring og effektivisering av tjenestetilbudet.

- Den positive utviklingen i saksbehandlingstiden for byggesak fortsatte. For søknader med 12 ukers lovpålagt frist var gjennomsnittlig behandlingstid 7 uker.
- Arbeidet med innovasjon ved kundemottak i Plan- og bygningstjenesten er videreført; én vei inn og økt løsningsgrad i 1. linje, standardisering der dette er mulig og bedre nettløsninger (veiledning og selvbetjening).

-
- Digital plan- og byggesaksdialog er under utvikling.
 - Behandlingspraksis forenkles gjennom bruk av «mindre planendring» der dette er mulig.
 - I plansaker er dialogbaserte prosesser innarbeidet og det er gjennomført en rekke idé- og medvirkningsverksteder i forbindelse med områdereguleringer.

Rekreasjon og friluftsliv

- Kadettangen/Sandvika fjordpark: deler av anlegget tas i bruk sommeren 2017.
- Burudvannsdammen ble rehabilitert og badeplassen ble oppgradert med ny sand, utbedring av toalettene og nedgravd søppelcontainer.
- Demning ved Lysakerelven er rehabilitert; et samarbeidsprosjekt med Oslo kommune.

4.2.2 Hva skal oppnås/gjøres innenfor handlingsprogramperioden 2018–2021

Tilstrekkelig planberedskap/by- og stedsutvikling

- Ferdigstille kommuneplanens arealdel i 2017. Arbeid i HP-perioden:
 - Videreføre fortetting i knutepunkt og prioriterte områder, og bidra til at persontransporten tas med kollektiv, sykkel og gange.
 - Følge opp utbyggingsrekkefølgen i arealstrategien og bidra til å samordne etablering av sosial infrastruktur med tidspunkt for boligutbygging.
 - Følge opp arealstrategien og sikre friområder og utvikle en sammenhengende, allment tilgjengelig blågrønn struktur i strandsonen og i byggesonen mellom marka og fjorden.
- Sandvika skal videreutvikles som regionsenter, kommunesenter og lokalsenter.
 - Byens rolle som regionby i hovedstadsregionen videreutvikles.
 - De omfattende plan- og utviklingsprosjektene i Sandvika (inklusive Hamang) sees i sammenheng. Flerfunksjonalitet sikres og mulige sambrukseffekter av samlokalisering av funksjoner vurderes. Det må avsettes areal til både næring/kontor og bolig. Byrom og kulturaktiviteter utgjør et lesbart nett og sammenbindende ramme for utvikling av Sandvikas ulike områder.
 - Ferdigstille områderegulering for Sandvika øst i 2017 og fortsette det tette samarbeidet med grunneierne i utvikling av urbane omgivelser med høy kvalitet.
 - Potensialet for å utvikle Sandvika som elvens og broenes by og som fjordby utløses.
- Fornebu: Gjennomføre revisjon av KDP 2 Fornebu (KDP 3) i 2017 og tilrettelegge for bymessige kvaliteter og det gode liv. I HP-perioden vil kommunen fortsette samarbeidet med utbyggere om tilrettelegging for mest mulig utslippsfrie liv og sikre framdrift i arbeidet med ny Fornebubane.
- Utarbeide områdeplaner for prioriterte sentre som Bekkestua og Stabekk, samt utvikle en sammenhengende Lysakerby på tvers av bygrensa.
- Framdrift og planavklaring i store samferdselsprosjekter som E18 og Ringeriksbanen skal gis stor vekt i 2017. Utover i HP-perioden skal hensynet til by- og stedsutvikling ved Høvik og Sandvika ivaretas når E18 legges i tunell.
- Mobilitetsarbeidet styrkes. Arbeidet med sykkelstrategien og mobilitetsplan for trafikk og mobilitet ferdigstilles i 2017. Planene må bidra til å nå klimamålene og redusere forurensing. Utslippsfri mobilitet gis vekt. Utover HP-perioden følges sykkelstrategi og mobilitetsplan opp gjennom konkrete tiltak.
- Forenkling av bestemmelser for småhusområdene (forslag planstrategien). I østre Bærum er store områder uregulert, og i disse områdene er kommuneplanen hjemmelsgrunnlag for byggesakene.

Ivareta kvalitet i by- og stedsutviklingen

Stort trykk i by- og stedsutvikling krever stor oppmerksomhet på kvalitet i byrom, private utearaler og arkitektur. Miljøambisjoner i nye byggeforskrifter (TEK17) må følges opp. Rammeverket og prosedyrer for å sikre arkitektur- og miljøkvaliteter må gjennomgås og eventuelt videreutvikles. Det må vurderes incitamentordninger som kan fremme energisparing/-effektivitet og ambisiøse miljøløsninger, som overgår forskriftskravene.

Klimaklok kommune

Anbefalingene fra klimapanelet følges opp gjennom medvirkning og involvering. Det er viktig å mobilisere alle deler av Bærumssamfunnet; enkeltpersoner, barn og unge særskilt, næringsliv, organisasjoner, folkevalgte og kommunens virksomhet. For å nå målene om «klimaklok kommune» vil dette også omhandle reduserte utslipp og energiforbruk fra kommunale bygg.

Rekreasjon i nærhet av der folk bor

Nye Kadettangen ferdigstilles til badesesongen 2018. Området vil gi bade- og rekreasjonsmuligheter, ny festplass for arrangementer og nytt toalettbygg.

Gjønnsparken vil bli opparbeidet i 2018 innenfor vedtatt ramme. Den bidrar til at det skapes en ny møteplass for innbyggerne i Bekkestua-området, og gir mer tilgjengelige friluftsområder for de som bor der. Regulering av turveien Sopelimkroken – Fransekleiva er eksempel på turveisatsing.

Ved stor bruk av rekreasjonsområdene vil nedgravde søppelcontainere gi mindre søppel på avveie. Slike containere har stor kapasitet, og risiko for overfylte søppelkasser, spesielt i helgene, reduseres. De ansatte bruker mindre tid på plukking og tømming av søppel.

Viktige innsatser for 2017 *(som vil bli fulgt opp i 2018-2021)*:

- I 2017 vil det bli opparbeidet en turveibro ved Griniveien, en turvei/snarvei fra Rud via Plantasjen til Kolsås og Storøyodden på Fornebu bygges ut med høyere voller.
- Utarbeide en mobilitetsplan som vil danne grunnlag for videreutvikling av kollektivtrafikken
- Utarbeide en ny sykkelstrategi for å få et godt grunnlag for videre arbeid med tiltak slik at det blir mer attraktivt å sykle for alle i Bærum.

Følgende innsatser skal oppnås/gjøres i perioden 2018-2021:

- Det er inngått avtale om åpning av Dæhli-bekken med Statens vegvesen. Gjennomføres samtidig med utbyggingen av E-16. Opparbeide to turveier hvert år og/eller parker i henhold til utarbeidet prioriteringsliste.
- I henhold til klimaklok arbeidet skal det gis støtte til fjerning av nedgravde oljetanker og andre tiltak vedtatt av MIK-utvalget (9.2.2017)
- Oppmuntre til bruk av kollektiv, sykkel og gange til friluftsområder fremfor å etablere nye parkeringsplasser.
- Opparbeiding og drift av Elvepromenaden (Fra Løkkehaven til Rigmorbrygga)

Involvering og dialog

Evne til å involvere og kommunisere helhetlig med innbyggerne og andre interessenter videreutvikles. Stor oppmerksomhet om by- og stedsutvikling må brukes som inspirasjon. Temaer som innsyn, forutsigbarhet og

medvirkning er viktige for omdømme og legitimitet i myndighetsutøvelsen og krever utvidet og systematisk informasjonsarbeid. Det må også legges vekt på god formidling, økt grad av visualisering og alternative valg, for å utvikle best mulig beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.

Kunnskap og kompetanse

Komplekse utviklingsoppgaver og stort press og pågang stiller krav om stadig revurdering av kompetanse og kapasitet. Kommunen konkurrerer om de beste hodene både med private konsulentvirksomheter og andre offentlige etater. Det er samtidig behov for å tilpasse kapasitet og kompetanse til endringer i markedet, og rekruttere i forhold til nye utfordringer. Dersom Regjeringens forslag om fri konkurranse om oppmålings-tjenester vedtas, vil dette på sikt kunne innebære omstillinger i deler av Plan- og bygningstjenesten. Det må i tilfelle utvikles en plan for håndtering av en eventuell omstilling.

Kompetansebygging skal vektlegges med særlig fokus på ytterligere profesjonalisering (prosjektstyring, digitalisering), kunnskapsdeling og samarbeid på tvers.

Videre effektivisering

Arbeidet med å videreutvikle smidige og løsningsorienterte arbeidsprosesser videreføres. Digitalisering er et viktig verktøy for å oppnå ønsket kvalitet, brukerorientering og effektivitet i tjenestene.

- Det er viktig å opprettholde de positive resultatene knyttet til redusert saksbehandlingstid i byggesak, men uten at dette går på bekostning av ønsket kvalitet i stedsutviklingen.
- Arbeidet med ulovlighetsoppfølging styrkes (nyansettelse)
- Lean-prosjektet med innovasjon ved kundemottak i Plan- og bygningstjenesten videreføres; én vei inn og økt løsningsgrad i 1. linje, standardisering der dette er mulig, og bedre nettløsninger (veiledning og selvbetjening).
- Digital plan- og byggesaksdialog forventes satt i drift i løpet av første halvår 2017.
- Videreutvikle Bærumskart og andre webapplikasjoner.
- Fortsette arbeidet med å forenkle plansaksbehandlingen gjennom bruk av «mindre planendring» der dette er mulig.

Styringsfilosofi – Sammen skaper vi fremtiden

Kommunens visjon og verdier skal være førende for daglig ledelse og understøtte ønsket kultur og faglig samhandling i sektoren. En proaktiv holdning til utfordringer og en arbeidskultur hvor alle tar ansvar for oppfølging av bestillinger er viktige nøkkelelementer. Mestringsledelse og motivasjon av medarbeidere gis særlig oppmerksomhet.

4.3 Tekniske tjenester

4.3.1 Hva er oppnådd/gjort i 2016

Viktige innsatser gjennomført i 2016:

- DriftsWeb/Meld en feil er i drift, og er også implementert med drift- og vedlikeholdsstyringen.
- Sykkelhotell i Sandvika ble ferdigstilt i mars 2017, og det er startet opp planlegging av to nye sykkelhoteller, Kolsås og Østerås.
- Arbeidet med å bli en «Trafikksikker kommune» har startet opp i samarbeid med Trygg trafikk.
- Andelen av personbilparken som består av lavutslippsbiler (under 100/120 g/Co₂) har økt. Det er i 2016 kjøpt inn 20 el-biler hvorav 19 stk. til pleie og omsorgssektoren. Det er også bestilt tre hydrogenbiler.
- Utslipet av Co₂ fra bilparken er redusert med 5 % i 2016. Reduksjonen siden 2009 er 33 %.
- Ny hovedplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø 2017-2020 er vedtatt. Planen er kommunens styrende dokument for vann og avløp, og angir hvordan kommunen skal oppfylle kravene gitt i lover og forskrifter. Planen var til høring våren 2016.
- Deler av Solbergbekken ble gjenåpnet i 2016.
- Det er vedtatt ny renovasjonsforskrift og det er vedtatt nytt gebyrgrunnlag for beholder i kommunens renovasjonsordning.
- Ny leverandør for renovasjon er valgt, og denne har startet opp i deler av kommunen.

4.3.2 Hva skal oppnås/gjøres innenfor handlingsprogramperioden 2018–2021

Klima og miljø (klimaklok kommune)

I arbeidet med å nå målet om å være en klimanøytral kommune må kommunaltekniske tjenester fortsette arbeidet med å utvikle og iverksette miljøvennlige løsninger. Dette vil handle om en miljøvennlig bilpark, klimavennlige renovasjonsløsninger, forebygge utslipp til vassdrag, teknologiske og framtidrettede løsninger som reduserer energiforbruket fra kommunale anlegg, veibelysning med mer.

En klimaklok kommune vil også tilrettelegge for mer bruk av kollektivreiser, gange og sykkel. Utvikling av trygge traséer for sykkel og gange og innfartsparkering ved T-banestasjoner, etablering av ladestasjoner og vurdering av parkeringsdekningen for el-biler er relevante tiltak. Det vil bli arbeidet med å bygge to sykkelhotell på Østerås og Kolsås. Det vil i tillegg bli vurdert en bysykkelordning i Sandvika tilsvarende som på Lysaker. Utrulleringen av el-biler til sektor Pleie og omsorg fortsetter og det planlegges innkjøp av 22 el-biler til Bryn område. Klimanøytrale kjøretøy (el, gass og hydrogen) vil bli vurdert i forbindelse med anskaffelser av alle kjøretøy. Kommunen vil teste ut hydrogenbiler.

Kvalitet og sikkerhet

Kommunaltekniske tjenester har en aktiv rolle i drift, vedlikehold og utvikling av kommunens vann- og avløpssystemer. Dette innebærer beredskap ved rørbrudd og andre driftshendelser, kvalitetssikring av vannkvalitet og kontinuerlig rehabilitering av vann- og avløpsnett.

Endringer i klima fører til økt nedbør. Dette krever forbedrete løsninger for å lede bort overvann.

Beredskap for brann- og trafikkulykker holdes oppe på et forsvarlig nivå. Dette krever infrastruktur (brannstasjoner, biler og utstyr) og vedlikehold som tilpasses geografi og størrelsen på befolkningen. For å ivareta kvalitet, sikkerhet og utviklingsbehov er det nødvendig å rekruttere riktig fagkompetanse.

Innovasjon, dialog og medvirkning

Utvikling og drift av miljøvennlige løsninger krever dialog og medvirkning med befolkningen og organisasjonslivet. Eksempler på dette er dialog med innbyggerne ved utvikling av gode løsninger for sortering av matavfall og sortering/fjerning av avfall (Miljøtipset). En slik dialog kan gi forslag til innovative løsninger samt generere endringsvilje i gjennomføringen av ny avfallsordning.

Dialog med idrettslagene gjennom faste møter og informasjonsbrev og dialogmøter mellom kommunen, velforbundene og Bærum natur og friluftsråd er viktig. God dialog med NSB, Ruter og Statens vegvesen vil fremme god kollektivtransport og innfartsparkering.

Viktige innsatser for 2017 *(som vil bli fulgt opp i 2018-2021)*:

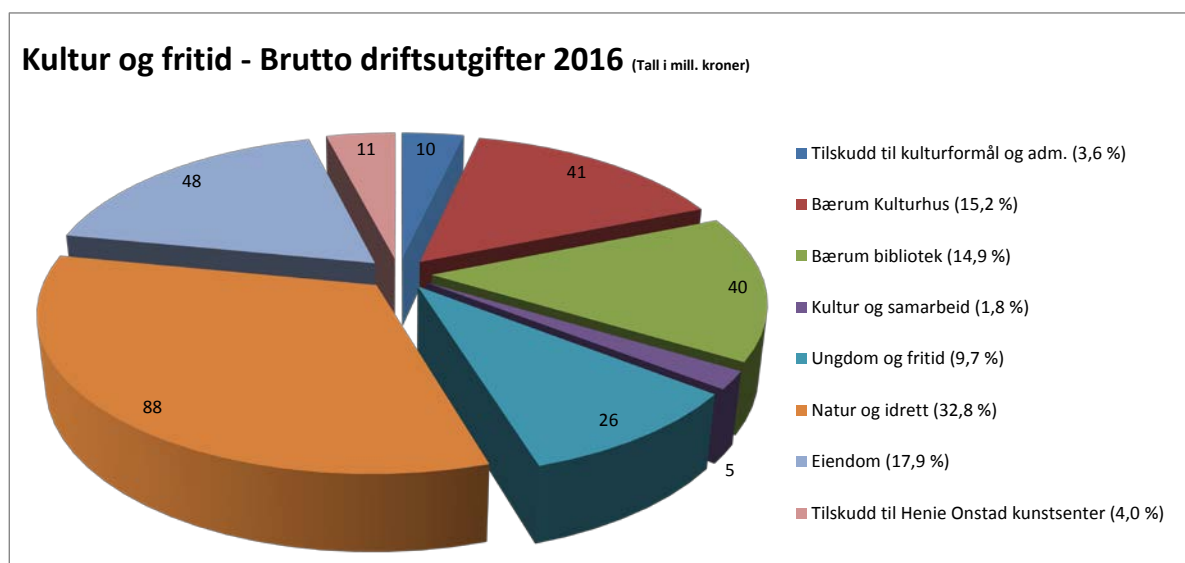
- Innføre kildesortering for matavfall og utrulling av beholdere.
- Svare opp fylkesmannens rapport om deponi på Øverland og Isi.
- Vannmiljø styrkes med ett årsverk, for gjennomføring av tiltak for bedret vannmiljø.

Følgende innsatser skal oppnås/gjøres i perioden 2018-2021:

- Rehabiliterer Rådhusbroen, Nesveien bro og Åsterud bro
- Vei- og gatelys byttes til LED-lys. Forbruket måles.
- Planlegge og beslutte bruk av midler for å iverksette trafikksikkerhetsplanen og handlingsplanen for sykkel.
- Vurdere muligheten for å etablere flere sykkelhotell i kommunen.
- Utskifting av vann og avløpsledninger i henhold til ny hovedplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø.
- Sikre deponi på Isi og Øverland i henhold til fylkesmannens rapport.
- Anskaffe en bilpark med null- og lavutslippsbiler og maskiner i henhold til arbeidet med klimaklok kommune.
- Prioritere elbiler på kommunale parkeringsplasser.

5. Økonomi, nøkkeltall og behov

5.1 Kultur og fritid

Figuren over viser brutto driftsutgifter på totalt 268 millioner kroner fordelt på tjenestekområdene innen Kultur og fritid.

Tilskudd og administrasjon er tilskudd til kulturformål og frivillighetsmidler, samt administrasjons- og saksbehandlingskostnader.

Bærum Kulturhus driver scenene: Bærum Kulturhus - Store Sal, Underhuset og Foajéscenen, Sandvika Teater og Lille Scene.

Bærum bibliotek driver fem filialer: Bekkestua og Eiksmarka, Høvik, Rykkinn og Sandvika (samt Ila Fængselsbibliotek).

Kultur og samarbeid er bidragsyter og samarbeidspartner for arrangementer og prosjekter. I tillegg forvaltes kommunens kunstsamling.

Ungdom og Fritid tilbyr kultur-, sports- og friluftaktiviteter, i tillegg til å administrere Utstyrsboden og diverse tilskuddsordninger. Tjenestestedet presenteres under sektor for Barn og unge, men er organisert under programområde for Kultur og fritid.

Natur og idrett driver idrettsbygg-/anlegg og badene, samt administrasjon av tilskudd til idrettslag og museer. Eiendom har FDV-utgiftene for kommunale kultur-, fritids- og idrettsbygg. Tilskudd til Henie Onstad kunstsenter er kommunens bidrag til drift og vedlikehold av bygget, samt til kunstnerisk drift.

5.1.1 Økonomi og nøkkeltall

5.1.1.1 Driftsutgifter og inntekter

Driftsutgifter- og inntekter

Mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av brutto driftsutgifter
Brutto driftsutgifter	247	338	249	268	
- Herav lønn	88	92	91	96	36 %
- Herav andre driftsutgifter	159	246	158	172	64 %
- Herav kjøp av tjenester	17	15	16	14	
Brutto driftsinntekter	64	53	64	68	
Netto driftsutgifter	183	285	185	199	

Fra 2013 til 2014 økte brutto driftsutgifter med 90 mill. Dette gjaldt tilskudd til Nadderud Arena, jf. kommunestyresak 7/14. Etter avregning og avslutning av saken, var driftsutgiftene i 2015 på 2013-nivå. Økningen i driftsutgifter fra 2015 til 2016 skyldes hovedsakelig ekstraordinære utgifter i forbindelse med oppgraderingen av Bekkestua bibliotek, plattformløftet som fordret innkjøp av datautstyr på tjenestestedene, samt merutgift tilskudd til Nadderud Arena AS.

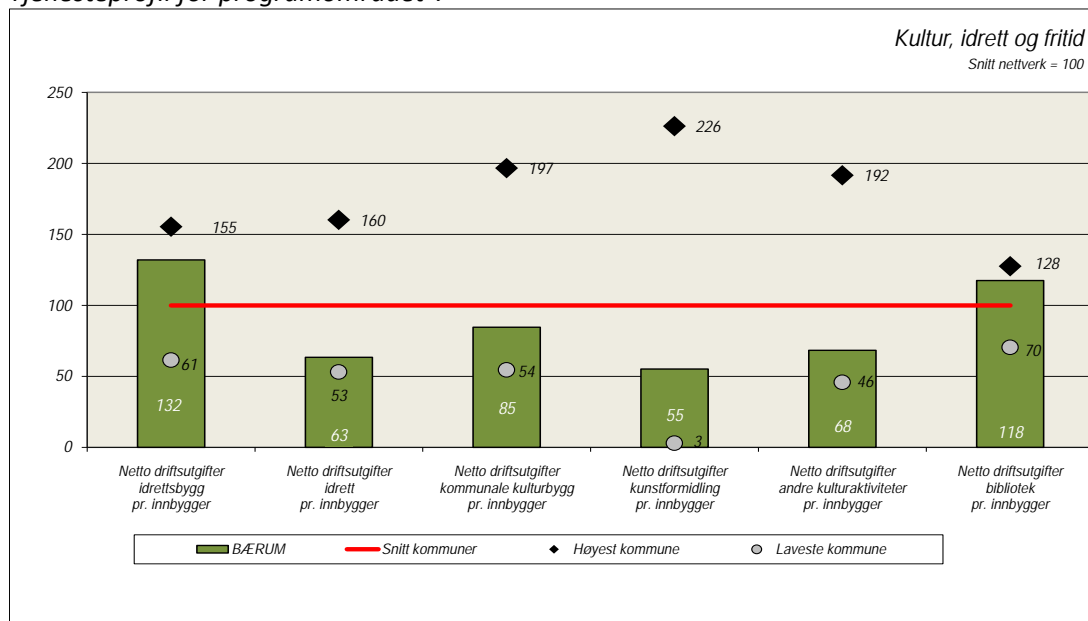
Driftsinntekter, mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av samlede driftsinntekter
Driftsinntekter, sum	64	53	64	68	
- Herav salgsinntekter	-	36	43	43	63 %
- Herav refusjoner	-	13	16	15	22 %
- Herav statlige overføringer	-	4	5	11	16 %
Årlig vekst		-11	11	5	
Årlig vekst i %		-17,1 %	19,9 %	7,5 %	

Bærum Kulturhus var stengt i cirka fem måneder i 2014, grunnet bygging av ny scene – Underhuset. Dette er hovedårsaken til lavere salgsinntekter dette året.

Økningen i statlige overføringer fra 2015 til 2016 er spillemidler til dekning av utgifter til Nadderud Arena.

5.1.1.2 Ressursbruk sammenlignet med andre kommuner

Tjenesteprofil for programområdet¹:

Indikatorer i tjenesteprofilen

Indikator	Bærum	Gj.sn. nettverk	Laveste verdi	Høyeste verdi
Produktivitet/enhetskostnad				
Netto driftsutgifter idrettsbygg pr. innbygger	729	552	339	858
Netto driftsutgifter idrett pr. innbygger	122	192	102	308
Netto driftsutgifter kommunale kulturbygg pr. innbygger	188	222	121	437
Netto driftsutgifter kunstformidling pr. innbygger	134	243	7	550
Netto driftsutgifter andre kulturaktiviteter pr. innbygger	157	230	105	440
Netto driftsutgifter bibliotek pr. innbygger	294	250	176	319

Kommentar til tjenesteprofilen:

- Netto driftsutgifter til idrettsbygg i Bærum er blant de høyeste i ASSS, som har sammenheng med at kommunen har flere kvadratmeter idrettsbygg per innbygger enn snittet. I tillegg er det usikkerhet knyttet til om alle kommunene fører regnskapet entydig i henhold til KOSTRA.
- Netto driftsutgifter til bibliotek er høyere i Bærum enn snittet. Det er kostnadskrevenende for Bærum å drifte fem filialer, men tilgjengeligheten for innbyggerne er en politisk prioritering.
- Øvrige indikatorer er lavere i Bærum enn snittet. Tendensene er de samme som tidligere år.

¹ Kostratallene er 2015 tall.

Enhetskostnader, utvikling siste tre år

	2013			2014			2015		
	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker
Netto driftsutgifter idrettsbygg pr. innbygger	878	529	744	1520	636,1	816	729	552	779
<i>Prosentvis endring</i>	35,0 %	8,0	31,0 %	42,2 %	16,9 %	8,8 %	-108,5 %	-15,2 %	-4,7 %
Netto driftsutgifter idrett pr. innbygger	141	206	197	129	179,4	120	122	192	143
<i>Prosentvis endring</i>	10,0 %	14	-37,0 %	-9,3 %	-15,0 %	-64,2 %	-5,7 %	6,7 %	16,1 %
Netto driftsutgifter kommunale kulturbygg pr. innbygger	162	185	358	141	196	327	188	222	357
<i>Prosentvis endring</i>	-	-	-	-14,9 %	5,5 %	-9,5 %	25,0 %	11,8 %	8,4 %
Netto driftsutgifter kunstformidling pr. innbygger	133	239	8	130	234,8	30	134	243	2
<i>Prosentvis endring</i>	7,0 %	-4,0 %	60,0 %	-2,3 %	-1,9 %	73,3 %	3,0 %	3,4 %	-1400,0 %
Netto driftsutgifter andre kulturaktiviteter pr. innbygger	183	224	271	160	236	290	157	230	295
<i>Prosentvis endring</i>	22,0 %	-2	-4,0 %	-14,4 %	5,3 %	6,6 %	-1,9 %	-2,7 %	1,7 %
Netto driftsutgifter bibliotek pr. innbygger	311	249	331	314	257,4	339	294	250	329
<i>Prosentvis endring</i>	6,0 %	0,0 %	6,0 %	7,1 %	7,6 %	2,4 %	-6,8 %	-2,9 %	-3,0 %

Kommentar til tabellen:

Tabellen viser utvalgte KOSTRA-funksjoner (resultatområder) for Bærum, ASSS-kommunene og Asker.

- Asker skiller seg ut ved å ligge svært lavt i forhold til Bærum og ASSS-snittet på netto driftsutgifter til kunstformidling pr. innbygger. Samtidig ligger Asker desto høyere på netto driftsutgifter til andre kulturaktiviteter pr. innbygger. Siden Asker ikke har vært en del av ASSS-samarbeidet og dermed ikke deltatt i diskusjon om ensartet KOSTRA-føring av utgifter, er en sannsynlig forklaring at Asker ikke følger samme prinsipper og føring av utgiftene som ASSS-kommunene. Bærum fører blant annet tilskuddet til Henie Onstad kunstsenter på kunstformidling. Tilskuddet utgjør ca. 11 mill. per år (todelt tilskudd: kulturformål samt drift og vedlikehold av kunstsenteret), og er en medvirkende årsak til at Bærum ligger høyere enn Asker.
- Netto driftsutgifter til idrettsbygg per innbygger lå spesielt høyt for Bærum i 2014, som hovedsakelig skyldtes et tilskudd på cirka 70 millioner kroner til flerbrukshall på Nadderud.
- Netto driftsutgifter til bibliotek per innbygger ligger over snittet alle tre år, men ligger lavere enn Asker. Reduserte netto driftsutgifter i 2015 skyldes at hovedbiblioteket på Bekkestua var stengt deler av året på grunn av ombygging.

5.1.1.3 Produktivitet og effektivitet

KS i samarbeid med kommunene i ASSS-samarbeidet har utviklet egne indikatorer for produktivitet og effektivitet. Disse indikatorene er knyttet til velferdstjenestene i kommunen. Det er ikke utviklet tilsvarende indikatorer for de øvrige kommunale tjenestene.

En aktiv befolkning med muligheter for fysisk aktivitet og idrett er av grunnleggende betydning for et godt samfunn. Det tilrettelegges for effektive tjenester og målrettet satsing på dette gjennom temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv og tilhørende anleggsplan.

5.1.1.4 Driftsindikatorer

Årsverk*

Ressursinnsats	2013	2014	2015	2016
Kultur og fritid	68,1	71,9	69,7	71,4
Natur og idrett **	37,5	38,9	36,9	33,9
Sum	105,6	110,8	106,6	105,3
Årlig vekst	-4,5	5,2	-4,2	-1,3
Årlig vekst i %	-3,8 %	4,9 %	-3,8 %	-1,2 %

* Tabellen viser samlet årsverk, beregnet gj.sn. per desember. Tallene tilsvarer sum årsverk i arbeid basert på fastlønn, vikarer, engasjement, timelønnede og overtid, fratrukket korttidsfravær, fravær hvor lønn refunderes fra NAV og ferie.

** Natur og idrett, avdeling Idrett og avdeling Bærumsbadene.

Utvikling i sykefravær:

Sykefravær	2013	2014	2015	2016
I alt	5,6 %	4,8 %	6,5 %	6,4 %
Korttids	2,2 %	2,2 %	2,5 %	2,7 %
Langtids	3,4 %	2,6 %	4,0 %	3,7 %
Årlig endring		-0,8 %	1,7 %	-0,2 %

Måltall 5,0 % for 2016. Sykefraværet for tjenester med relativt få ansatte vil være følsomt for langtidssykemeldinger på individnivå.

Nøkkeltall

Nøkkeltall Kultur og fritid	2014	2015	2016
Bærum bibliotek ¹⁾			
Besøk	569.532	478.900	421.263
Utlån	713.491	635.598	615.762
Antall arrangementer	-	317	344
Antall Utstillinger	-	168	283
Bærum Kulturhus ²⁾			
Totalt antall arrangement ³⁾	502	544	522
Lokale kulturaktører	353	313	216
Bærum Kulturhus egne arrangement	110	110	130
Eksterne kulturaktører	39	121	176
<i>Hvorav aktører med ikke kulturelt formål</i>	<i>110</i>	<i>107</i>	<i>132</i>
Prøvedager	280	359	343
Totalt antall besøkende	106.349	118.406	120.718
Solgte billetter på alle scener	64.344	73.455	66.050
Andre besøkende, ikke billettarrangement	16.545	16.817	16.026
Deltakere på scenen	25.460	28.134	35.119
Kultur og samarbeid			
Vært involvert i arrangementer og prosjekter	55	84	83
Antall utstillinger ⁴⁾	24	24	43
Arrangementer på Byscenen	6	12	8
Ulike innslag på arrangementer i BAKgården	90	111	105
Tilskudd			
Kulturformål ⁵⁾	9.583.748	10.130.820	10.612.100

1) Bekkestua bibliotek var stengt fra september 2015 til april 2016 på grunn av oppgradering

2) Bærum Kulturhus var stengt i nesten 5 måneder i 2014 - grunnet bygging av ny scene - Underhuset

3) Musikkflekken inngikk i Bærum Kulturhus sine arrangementer til og med 2015.

4) Bærum kunsthall, vandretstillinger, glassmontrene og Mellomgulvet)

5) Av tilskuddet, gjelder 4.402.600 Henie-Onstad Kunstsenter i 2016

Kultur endret sine nøkkeltall fra 2014, og data for alle disse er ikke tilgjengelige for 2013.

Derfor vises kun de siste tre år.

Nøkkeltall bad og idrett	2013	2014	2015	2016
Antall besøkende i badene				
- Berger svømmehall	40 606	48 215	48.346	49 057
- Nadderud svømmehall	143 313	134 475	147.109	146 090
- Hundsunnd bad	--	61 643	73.114	73 600
Idrett				
Antall medlemmer i idrettslag	53 715	54 607	52 381	53 400
Tilskudd idrettslag/-foreninger	13 692 716	13 753 335	16 109 973	14 912 976

Økningen fra 2014 til 2015 skyldes en økning i tilskuddsbudsjettet, og et ekstra utbetalt tilskudd til Jar ishalls i 2015.

I 2016:

- Det er preparert 150 km skispor, skileikanlegg og 35 naturisbaner. Det er tilrettelagt for gode løyper til over 20 større renn og flere barneskirenn.
- Det er innført «Åpent hall-tilbud» i fleridrettshaller på fredager i regi av idrettslagene, og Bærum idrettspark er åpen for egenorganisert aktivitet hver fredag kveld.

5.1.2 Rapportering på vedtatt HP-tiltak

Gjennomførte tiltak i 2016:

- Oppgradering av Bekkestua bibliotek ferdig våren 2016.
- Oppgradering av nettverk hos Bærum bibliotek gjennomført og avsluttet.
- Omlegging av det tradisjonelle julemarkedet gjennomført.
- Den kulturelle skolesekken i Bærum er etablert. Den koordineres av Bærum kulturskole, som har delegert produksjonsarbeidet for billedkunst til Henie Onstad kunstsenter og for scenekunst til Bærum Kulturhus.
- Tilskudd til korps, kulturnering og kulturaktiviteter innvilget og utbetalt i henhold til mottatte søknader og oppfylte forutsetninger.
- Videreutvikling organisatorisk og ressursmessig (budsjettreduksjon, idrett) er gjennomført.
- Kunstgressbanen ved Nadderud videregående skole ble ferdigstilt i 2016. Dette er et samarbeidsprosjekt med Akershus fylkeskommune.
- Det er kjøpt ny ismaskin på kunstisbanen for bandy i Bærum idrettspark.
- Det er i gjennomført tiltak vedtatt i Anleggsplanen for fysisk aktivitet. Følgende prosjekter er gjennomført; Ski- og skiskytteranlegg på Franskleiv, utskifting av lysarmatur til LED i Fossum lysløype, kunstgressbane ved Nadderud videregående skole, rehabilitert Hauger og Lommedalen fotballbaner til kunstgress.
- Redusert energiforbruk innen idretten. Det ble prioritert utredninger og tiltak på kunstisbanene i kommunen. Det forventes en årlig besparelse på energibruk på kr 0,9 mill. på idrettslagseide anlegg. Dette gir stor effekt i forhold til formålet med ordningen, og en nedskrivningstid på investert beløp på litt over 2 år. Tildeling av midler foretas i samarbeid med Bærum idrettsråd.

Status andre tiltak:

Tiltak: Oppgradering Rykkinn bibliotek

Status: Arbeid med å vurdere omfang på ombygging og kostnader er igangsatt

Kommentar: Den vedtatte oppgraderingen vil gi et mer moderne og fleksibelt bibliotek.

Tiltak: Lille Scene

Status: Arbeid med planer for oppgradering er påbegynt

Tiltak: Sandvika teater ombygging av galleri

Status: Ikke påbegynt

5.1.3 Behovsutvikling

Hovedbudskapet i kulturloven er at alle skal kunne delta i de kulturaktivitetene de er interessert i, og alle skal kunne oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Kommunens kulturpolitikk skal fremme bevaring og formidling av kulturarven, kunstnerisk fornyelse og kvalitet, samt kulturelt mangfold; lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Kommunen skal også sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemidler og tiltak som fremmer og legger til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet.

I utviklingen av sosial infrastruktur i utbyggingsretningene (Fornebu, Bekkestua og Sandvika) er det også behov for å ivareta og utvikle de kulturelle arenaene. Det blir derfor viktig å dokumentere ønsket utvikling av kulturtilbudet/kulturell infrastruktur i planprosessene. I dette inngår bibliotektilbudet, scener, kunsthall/galleri, øvingsrom til Musikk og kulturskolen, andre kulturarenaer/arenaer for frivillig aktivitet med mer. Utvikling av skoler som kulturarenaer i lokalmiljøet må prioriteres ved planlegging og bygging av nye skoler.

Som gratistilbud og møteplass er biblioteket viktig i lokalmiljøet. Kommunen har et omfattende bibliotektilbud med fem filialer.

Nye oppgaver og økt aktivitet, sammen med ambisjoner om å videreutvikle Bærum kulturhus til et ledende kulturhus har vært krevende i en periode der rammetilskuddet har blitt redusert. Videre satsing vil kreve økte rammer.

Det finnes en rekke tilgjengelige støtteordninger innen kulturfeltet, både nasjonalt og internasjonalt. Det er en utfordring å utvide den strategiske bruken av tilgjengelige støtteordninger, som betinger både kompetansemessige og økonomiske ressurser.

I et folkehelseperspektiv er det viktig at så mange som mulig driver med en form for aktivitet. Det er viktig at kommunen har tilbud til og tilrettelegger for nye aktiviteter og trender. For å kunne følge opp nye anlegg er det behov for tilstrekkelige ressurser til å drifte i henhold til ønsker nivå, herunder:

- Ressurs til drift av festplassen på Kadettangen og kommunens koordinator for alle typer søknader og arrangement i Bærum kommune.
- Økte ressurser til drift av ny svømmehall på Rud og til nytt friidrettstilbud på Rud.
- Økte ressurser til drift av ny fotballbane på Nadderud.

5.1.4 Aktuelle oppfølgingspunkter

KOSTRA-tall for kultur viser at Bærum kommune ligger under ASSS-snippet for netto driftsutgifter til kultur per innbygger. Det kan tyde på at effektiviseringspotensialet er tatt ut.

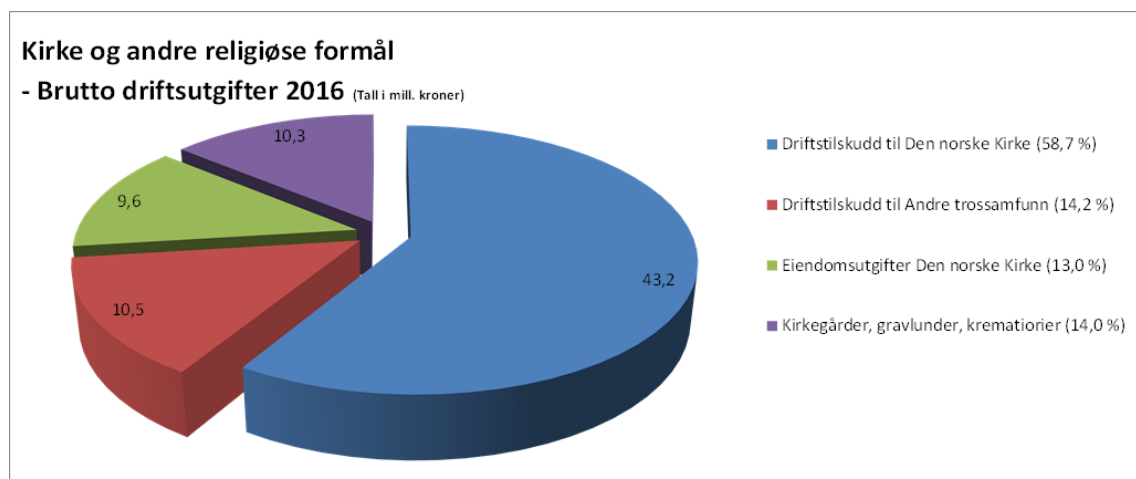
Utvikling av en ordning som sikrer en helhetlig plan for utsmykking av nye offentlige bygg.

Økt vekt på tilrettelegging for at skoler kan bli lokale kulturarenaer og møtesteder for frivillighet og lokalt organisasjonsliv. Få på plass samarbeid mellom sektorene tidlig i planleggingen.

Flere innbyggere gir mere press på idrettsbygg- og anlegg. Status og framtidig behov for bygg/anlegg innen idrett er utredet, jf. sak «Status og framtidig behov for bygg og anlegg til kultur, idrett og kirke» (formannskapet, sak 018/16). Dette vil også bli behandlet i kommunens langsiktig driftsanalyse og investeringsplan for 2018-2037 (LDIP). Her vil forslag til nye anlegg/bygg bli avklart og utbyggingstakt synliggjort.

5.2 Kirke og andre religiøse formål

5.2.1 Økonomi og nøkkeltall

Figuren over viser brutto driftsutgifter fordelt på funksjoner innen Kirke og andre religiøse formål.

5.2.1.1 Driftsutgifter og inntekter

Mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av brutto driftsutgifter
Brutto driftsutgifter	89	97	93	90	
- Herav lønn	14	14	14	15	17 %
- Herav andre driftsutgifter	74	83	78	75	83 %
- Herav kjøp av tjenester	3	2	3	0	
Brutto driftsinntekter	25	24	26	16	
Netto driftsutgifter	64	73	67	74	

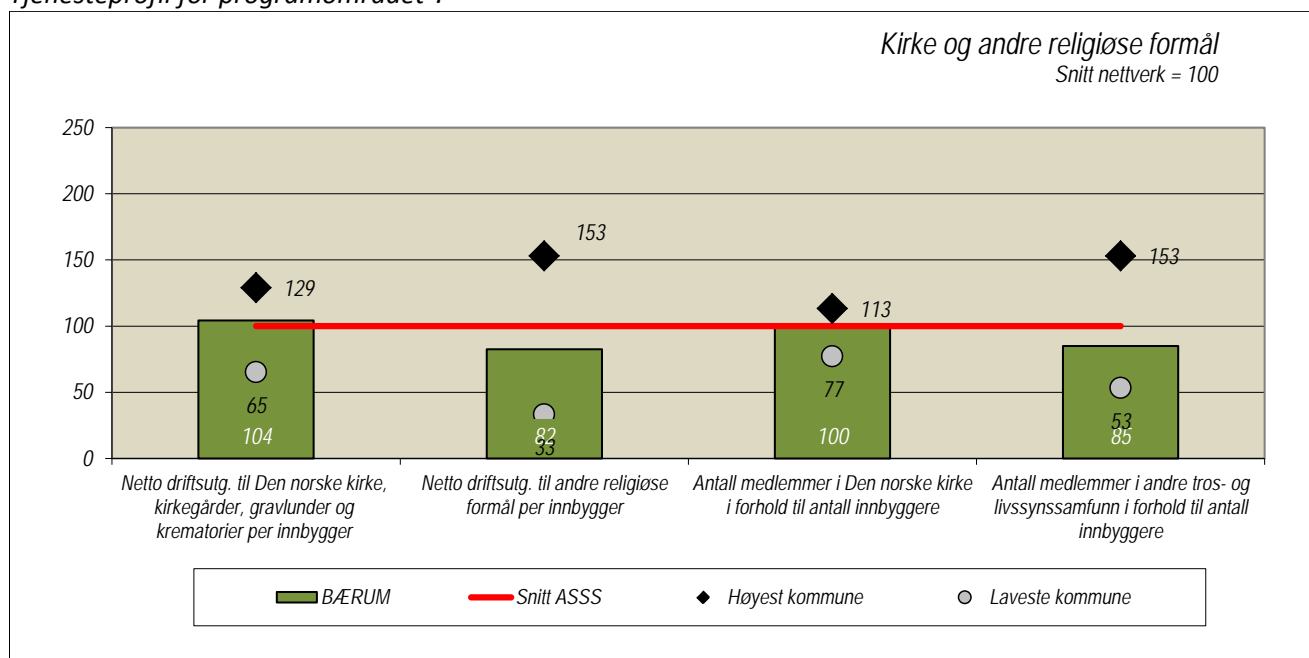
Reduserte driftsutgifter fra 2015 til 2016 var lavere vedlikeholdsutgifter på presteboliger, kirker og menighetshus. Prestene er tilbudt å kjøpe presteboligene sine, men flere velger å flytte fra boligen uten å kjøpe. Vedlikehold av boligene ble derfor ikke prioritert i 2016. Når det gjelder kirker og menighetshus er investeringsmidler brukt på vedlikehold. Dette førte til lavere utgifter i driftsregnskapet.

Driftsinntekter, mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av samlede driftsinntekter
Driftsinntekter, sum	25	24	26	16	
- Herav salgsinntekter	-	19	20	11	66 %
- Herav refusjoner	-	5	5	5	34 %
- Herav statlige overføringer	-	0	0	0	0 %
Årlig vekst		-1	1	-9	
Årlig vekst i %		-3,5 %	6,0 %	-37,1 %	

Reduksjonen av inntekter fra 2015 til 2016 skyldes endringen fra bruttoføring til nettoføring av FDV-utgifter på kirker, som nevnt ovenfor.

5.2.1.2 Ressursbruk sammenlignet med andre kommuner

Tjenesteprofil for programområdet²:

Indikatorer i tjenesteprofilen

Indikator	Bærum	Gj.sn. nettverk	Laveste verdi	Høyeste verdi
Produktivitet/enhetskostnad				
Netto driftsutg. til Den norske kirke, kirkegårder, gravlunder og krematorier per innbygger	497	477	311	615
Netto driftsutg. til andre religiøse formål per innbygger	62	75	25	115
Antall medlemmer i Den norske kirke i forhold til antall innbyggere	67	67	52	76
Antall medlemmer i andre tros- og livssynssamfunn i forhold til antall innbyggere	12	14	7	21

² Kostratallene er 2015 tall.

Kommentar til tjenesteprofilen:

- Netto driftsutgifter til Den norske kirke, kirkegårder og gravlunder er høyere i Bærum enn snittet, men lavere enn høyeste verdi. I Bærum er drift og forvaltning av gravplasser og krematorier flyttet fra Bærum kirkelige fellesråd til kommunen, med hjemmel i § 23 i gravferdsloven. Det er kun fire andre kommuner dette gjelder for. Disse er små og ikke en del av ASSS. Det finnes derfor ikke gode nøkkeltall for sammenligning med andre kommuner.
- Netto driftsutgifter til andre religiøse formål er lavere i Bærum enn snittet.
- Antall medlemmer i Den norske kirke er lik snittet.
- Antall medlemmer i andre tros- og livssynssamfunn er lavere i Bærum enn snittet.

Enhetskostnader, utvikling siste tre år

	2013			2014			2015		
	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker
Netto driftsutg. til Den norske kirke, kirkegårder, gravlunder og krematorier per innbygger	485	449,3	580	494	470,5	475	497	477	485
<i>Prosentvis endring</i>				1,8 %	4,5 %	-22,1 %	0,6 %	1,3 %	2,1 %
Netto driftsutg. til andre religiøse formål per innbygger	63	73,7	68	122	85,5	76	62	75	54
<i>Prosentvis endring</i>				48,4 %	13,8 %	10,5 %	-96,8 %	-13,7 %	-40,7 %
Antall medlemmer i Den norske kirke i forhold til antall innbyggere	69,2	69,29	69,6	67,9	68,11	68,2	67	67	67,1
<i>Prosentvis endring</i>				-1,9 %	-1,7 %	-2,1 %	-1,6 %	-1,8 %	-1,6 %
Antall medlemmer i andre tros- og livssynssamfunn i forhold til antall innbyggere	11,8	13,41	11,4	11,8	14,15	12,2	12	14	11,1
<i>Prosentvis endring</i>				0,0 %	5,2 %	6,6 %	-2,6 %	-4,6 %	-9,9 %

Kommentar til tabellen:

- Økningen i netto driftsutgifter til andre religiøse formål per innbygger fra 2013 til 2014 for Bærum, skyldes etterbetaling av tilskudd for årene 2010-2013.

5.2.1.3 Produktivitet og effektivitet

KS i samarbeid med kommunene i ASSS-samarbeidet har utviklet egne indikatorer for produktivitet og effektivitet. Disse indikatorene er knyttet til velferdstjenestene i kommunen. Det er ikke utviklet tilsvarende indikatorer for de øvrige kommunale tjenestene.

Overføringene til kirken er i henholdt til vedtatte rammer. Gravplassene i kommunen blir drevet etter vedtatte retningslinjer. Dette bidrar til effektiv drift.

5.2.1.4 Driftsindikatorer

Årsverk*

Ressursinnsats	2013	2014	2015	2016
Natur og idrett **	16,9	13,7	14,2	16,1
Årlig vekst	-1,8	-3,2	0,5	1,9
Årlig vekst i %	-9,6 %	-18,9 %	3,6 %	13,4 %

* Tabellen viser samlet årsverk, beregnet gj.sn. per desember. Tallene tilsvarer sum årsverk i arbeid basert på fastlønn, vikarer, engasjement, timelønnede og overtid, fratrukket korttidsfravær, fravær hvor lønn refunderes fra NAV og ferie.

** Natur og idrett, avdeling Gravplassene.

Utvikling i sykefravær:

Sykefravær	2013	2014	2015	2016
I alt	6,0 %	5,0 %	6,3 %	6,2 %
Korttids	2,3 %	2,2 %	2,3 %	2,0 %
Langtids	3,7 %	2,8 %	4,0 %	4,2 %
Årlig endring	-0,7 %	-1,0 %	1,3 %	-0,1 %

*Tekniske tjenester samlet

Sykefravær for ansatte i Natur og idrett, avdeling gravplassene, inngår i oversikten til tekniske tjenester.

Nøkkeltall:

Nøkkeltall Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn	2013	2014	2015	2016
Medlemmer Den norske kirke	81.945	82.075	81.957	81.668
Medlemmer andre tros- og livssynssamfunn	13.811	14.799	13.799	15.904
Tilskudd per medlem i andre tros- og livssynssamfunn	563	586	684	660

Fra 2015 til 2016 har antall medlemmer i andre tros- og livssynssamfunn steget med over 2000 medlemmer. I hovedsak gjelder dette Oslo Katolske Bispedømme.

Nøkkeltall gravplassene	2013	2014	2015	2016
Kistebegravelser	130	133	130	150
Urnebegravelser	721	643	599	662
Kremasjoner ¹	1 118	1 062	977	1 047
Gravferdssermonier ved Haslum krematorium	673	629	495	594

¹Inkl. kremering av avdøde fra Asker og andre kommuner

Kommentar:

- Nedgang fra 2014 til 2015 i antall kremasjoner skyldes at krematoriet var stengt i 6 uker i 2015 på grunn av ombygging av kremasjonsovn.
- Krematoriet ble tatt i bruk i 1966, og hadde i 2016 en 50-årsmarkering.

5.2.2 Rapportering på vedtatt HP-tiltak

Gjennomførte tiltak i 2016:

- Økt tilskuddet til andre trossamfunn.
- Økt prisene på gravplasztjenestene.
- Utarbeidet kapasitetsskisse for gravlunden på Fornebu.
- Det er gjennomført tiltak i henhold til plan for rehabilitering av gravplassene. Det er kjøpt inn nye stoler i lille seremonirom ved Haslum krematorium, foretatt rehabilitering av Lille atriumshage og innvendige deler i kremasjonsovnen er skiftet ut.
- Gjennomført rehabiliteringen av orgelet ved Haslum krematorium.

Status andre tiltak

Tiltak: Inngå tjenesteytingsavtale mellom kommunen og Kirkelig fellesråd.

Status: Kirkelig fellesråd returnerte utkastet til avtale med nytt forslag i desember 2016.

Kommentar: Forhandlinger fortsetter i 2017.

Tiltak: Rehabilitering av gravplassene

Status: Rehabiliteringen av gravplassene har en årlig bevilgning

Kommentar: I 2017 vil det bli arbeidet med følgende prosjekter: rehabilitering av vannbasseng ved Haslum gravplass og rehabilitering av gravfelt på Bryn gravplass.

Tiltak: Gravlund på Fornebu

Status: Pågående

Kommentar: Det arbeides med et forprosjekt som skal til politisk behandling. Etter politisk behandling skal gravlunden på Fornebu bygges.

Tiltak: Tanum menighet – nytt kirkesenter

Status: Prosjektet holder overordnet fremdriftsplan med ferdigstilling november 2017. Kontrakt ble signert i 2016, med oppstart bygging i august 2017.

Kommentar: Prosjektet omfatter oppføring av nytt kirkesenter med blant annet forsamlingsal for inntil 135 personer.

5.2.3 Behovsutvikling

Tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn tildeles som hodestøtte, beregnet av årets kommunale tilskudd til Den norske kirke. Tilskuddsordningen kan bli økonomisk krevende på grunn av stor økning i medlemsmassen i ulike trossamfunn. Dette motvirkes noe ved en pågående svak nedgang i medlemsmassen i Den norske Kirke.

En økende og aldrende befolkning medfører økt behov for gravplasser i kommunen. Dette medfører også et økt vedlikeholdsbehov av et økende antall gravplasser.

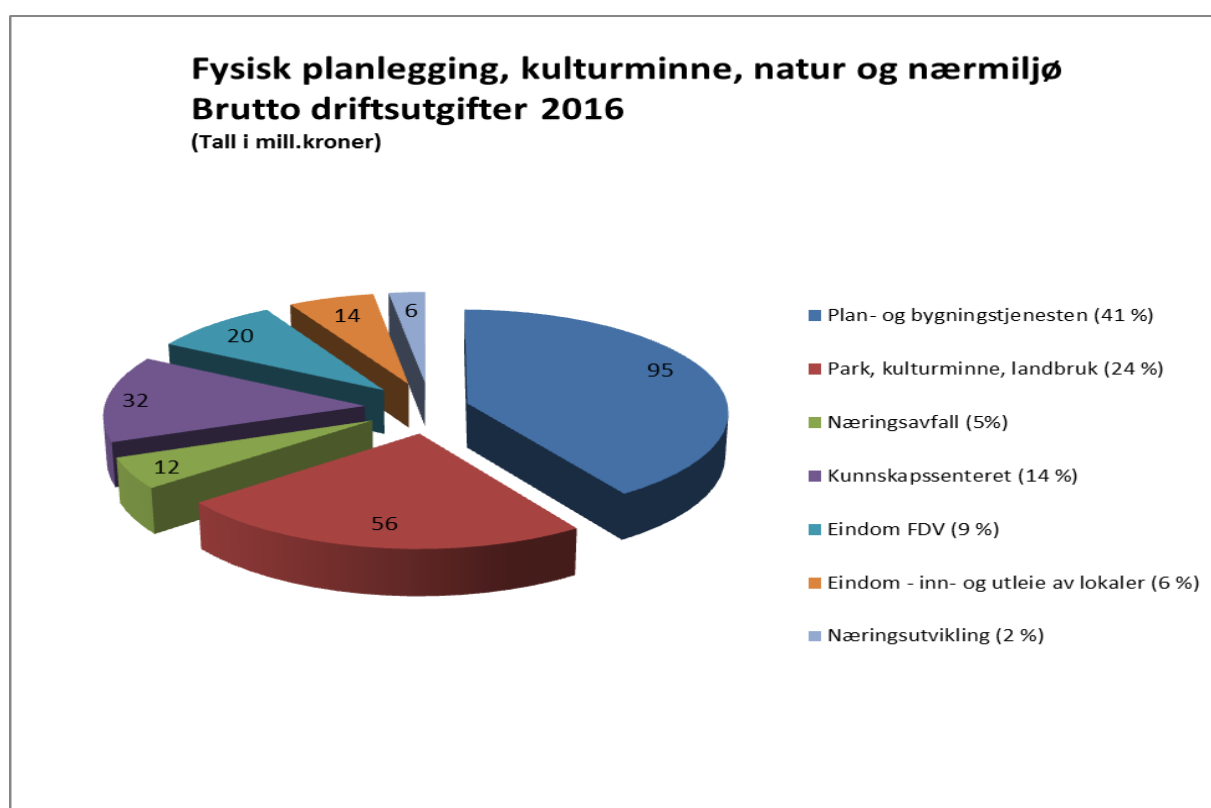
Det er bevilget driftsmidler til ny gravlund på Fornebu med 1,5 mill. i 2019 og 2 mill. hvert år fra 2020.

5.2.4 Aktuelle oppfølgingspunkter

- Gjennomgang av tilskuddsordning til trossamfunn før ferdigstillelse av tjenesteytingsavtalen med Den norske kirke.
- Sikre ledig graver i et antall tilsvarende 3 % av befolkningen. Det er utarbeidet en gravplassanalyse som beskriver behovet fram til 2030.
- Gravplassen på Dælimosen er tatt inn i Kommuneplanens arealdel og forarbeid til regulering er startet opp.

5.3 Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø

Figuren nedenfor viser brutto driftsutgifter fordelt på tjenesteområdene inne for området fysisk planlegging, kulturminne, natur og nærmiljø.

Plan- og bygningstjenesten består av fem tjenestesteder; Geodata, Regulering, Områdeutvikling, Byggesak og Plan- og miljøadministrasjonen. Områdene plansaksbehandling, bygge- og delesaksbehandling og kart og oppmåling er gebyrfinansierte områder. Byggesak er definert som selvkostområde, og årets driftsresultat avregnes mot bundet selvkostfond.

Park, kulturminne og landbruk er organisert under Natur og idrett som har ansvaret for naturforvaltning/ friluftsliv, rekreasjon i tettsted, kulturminnevern og landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling. Natur og idrett utfører tjenester på oppdrag fra Eiendom som medfører en årlig inntekt på ca 10,0 mill.

Forurensning og renovasjon har ansvar for innsamling av næringsavfall. Voksenopplæringscenteret har utgifter til leie av lokaler i Kunnskapssenteret.

Eiendom har utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg knyttet til dette området. I tillegg har Eiendom ved Eiendom marked ansvar for inn- og utleie av lokaler.

5.3.1 Økonomi og nøkkeltall

5.3.1.1 Driftsutgifter og inntekter

Utgifts- og inntektssammensetning for området:

Mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av brutto driftsutgifter (2016)
Brutto driftsutgifter	195,0	210,6	230,0	234,8	
- Herav lønn	111,8	111,5	111,1	111,5	47,5 %
- Herav andre driftsutgifter	83,1	99,0	118,9	123,3	52,5 %
- Herav kjøp av tjenester ¹⁾	10,5	12,1	10,3	18,2	7,8 %
Brutto driftsinntekter	109,4	116,9	115,7	118,0	50,2 %
Netto driftsutgifter	85,6	93,7	114,3	116,9	
Her av avregnet mot selvkostfond byggesak ²⁾	-1,6	-1,3	-2,8	-3,8	

¹⁾Kjøp av tjenester og kjøp fra andre

²⁾+ = overskudd, - = underskudd

Store deler av brutto driftsutgiftene (50,2 %) dekkes av driftsinntektene. Kun en mindre del (7,8 %) av brutto utgifter går med til kjøp av tjenester fra eksterne leverandører. Økningen fra 2014 til 2015 i brutto driftsutgifter skyldes økte driftsutgifter til lokalene i Kunnskapssenteret. Økte utgifter i 2016 skyldes blant annet utbetalt tilskudd til oppgradering av Grinibrakka.

En stor andel av utgiftene til plan- og bygningstjenesten dekkes av inntekter. I perioden 2012 til 2014 utgjør denne andelen ca. 40 %. (Utgifter og inntekter fra byggesaksbehandlingen er tatt ut). I 2015 og 2016 har denne andelen vært på 37 %, dvs. en reduksjon på 3 %.

Byggesak har de fire siste årene hatt et driftsmessig underskudd, og bygget opp negativt fond. Per 31. desember 2016 har byggesak et negativt fond på 7,7 mill. Dette skyldes blant annet en reduksjon i antallet store byggesaker (næringsbygg, boliganlegg).

Inntekter:

Driftsinntekter, mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av samlede driftsinntekter
Driftsinntekter, sum	109,4	116,9	115,7	118,0	
- Herav salgsinntekter	89,2	94,6	89,5	95,9	81 %
- Herav refusjoner	18,7	20,6	24,0	21,2	18 %
- Herav annet	1,5	1,7	2,2	0,8	1 %
Årlig vekst	4,8	7,5	-1,2	2,3	
Årlig vekst i %	5 %	7 %	-1 %	2 %	

Den største andelen av driftsinntektene (81 %) er salgsinntekter:

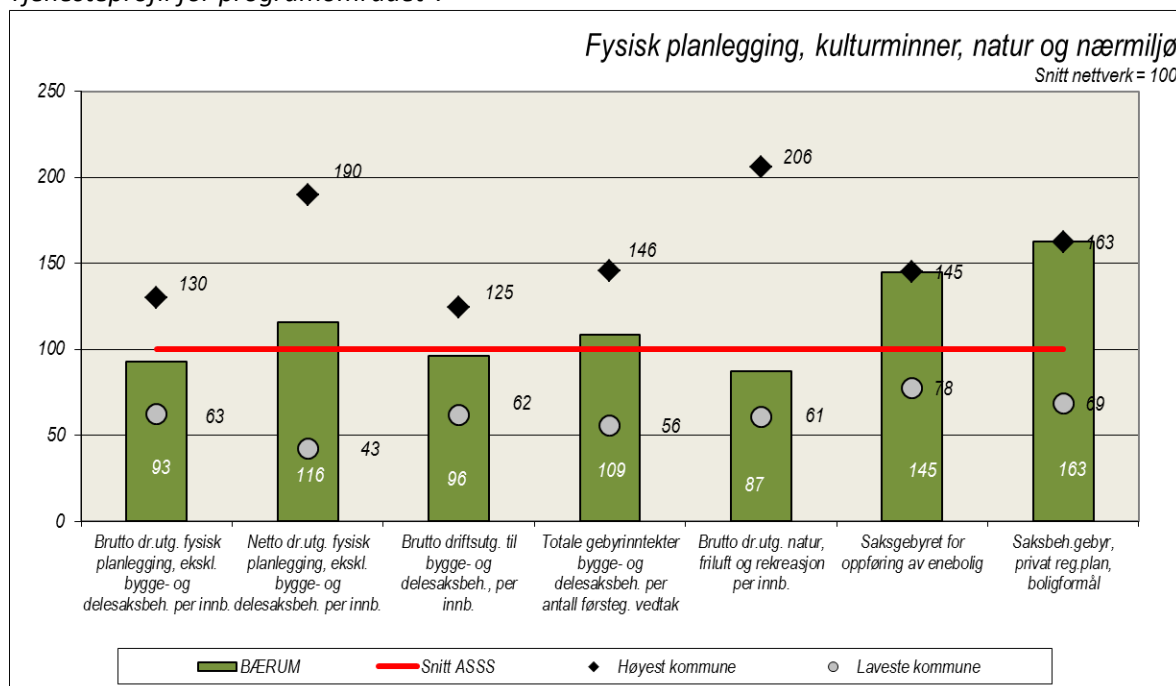
- gebyrer for plansaksbehandling,
- gebyrer for bygg- og delesaksbehandling
- gebyrer - kart og oppmåling
- inntekter - utleie av lokaler
- inntekter - næringsavfall
- inntekter - utført oppdrag fra Eiendom

Det har vært en nedgang i inntektene fra byggesaksgebyrene fra 2014 til 2016 på 4 mill.

Refusjoner utgjør 18 % av inntektene. Dette er mva. refusjon, sykelønn og refusjoner fra andre (private). Den største andelen er refusjoner for mva. I 2016 var denne på 13,2 mill.

5.3.1.2 Ressursbruk sammenlignet med andre kommuner

Tjenesteprofil for programområdet³:

³ Kostratallene er 2015 tall.

Indikatorer i tjenesteprofilen

Indikator	Bærum	Gj.sn. nettverk	Laveste verdi	Høyeste verdi
Prioritering/behov				
Netto driftsutg. fysisk planlegging, ekskl. bygge- og delesaksbeh. per innb.	327	282	120	535
Produktivitet/enhetskostnad				
Brutto driftsutg. fysisk planlegging, ekskl. bygge- og delesaksbeh. per innb.	422	455	285	691
Brutto driftsutg. til bygge- og delesaksbeh., per innb.	265	276	171	344
Brutto driftsutg. natur, friluft og rekreasjon per innb.	379	435	264	896
Utfyllende indikatorer				
Totalt gebyrinntekter bygge- og delesaksbeh. per antall førstegangs vedtak ¹⁾	20 825	19 150	10 685	27 865
Saksgebyret for oppføring av enebolig, jf. PBL §93 pkt. a.	31 200	21 515	10 860	31 200
Saksbeh.gebyr, privat reg.plan, boligformål. jf. PBL-08 § 33-1.	312 000	191 892	125 850	312 000

¹⁾Tall hentet fra hovedrapport for ASSS-nettverket 2016.

Tjenesteprofilen viser at:

- Brutto utgifter til fysisk planlegging, eksklusive bygge- og delesaksbehandling, og natur, friluftsliv og rekreasjon er lavere i Bærum enn gjennomsnittet i ASSS.
- Totale gebyrinntekter bygge- og delesaksbehandling per antall førstegangsvedtak er høyere enn gjennomsnittet i ASSS. Samtidig er brutto utgifter til bygge- og delesaksbehandling i Bærum er lavere enn gjennomsnittet i ASSS.
- Kommunens gebyrer for oppføring av eneboliger og private forslag til reguleringsplaner er høyest i ASSS.

Enhetskostnader, utvikling siste tre år:

	2013			2014			2015		
	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker
Brutto dr.utg. fysisk planlegging, ekskl. bygge- og delesaksbeh. per innb.	420	412	539	410	457	507	422	455	459
<i>Prosentvis endring</i>	16,0 %	-2,0 %	16,0 %	-2,4 %	10,9 %	-5,9 %	2,9 %	-0,4 %	-9,5 %
Brutto driftsutg. til bygge- og delesaksbeh., per innb.	281	272	337	287	283	368	265	276	370
<i>Prosentvis endring</i>				2,1 %	4,4 %	9,2 %	-7,7 %	-2,6 %	0,5 %
Brutto driftsutg. natur, friluft og rekreasjon per innb.	374	431	303	382	454	257	379	435	338
<i>Prosentvis endring</i>	-11,0 %	16,0 %	20,0 %	2,1 %	5,3 %	-15,2 %	-0,8 %	-4,2 %	31,5 %

Tabellen viser:

- Bærum's utgifter til fysisk planlegging, ekskl. bygge- og delesaksbehandling, og utgifter til natur, friluftsliv og rekreasjon har i tre-årsperioden stort sett ligget under gjennomsnittet i ASSS.
- Brutto driftsutgifter til bygge- og delesaksbehandling i Bærum er redusert i perioden.

En analyse av bygge- og delesaksbehandlingen viser at i samme periode som utgiftene er redusert, er også antall søknader knyttet til byggesaker (inkl. dele- og seksjoneringsaker) redusert. Reduksjon i antall søknader kan ha flere årsaker; liberalisering i byggesakslovgivningen, et fall i marked/etterspørsel etter nye boliger/næringsareal og store byggesaker. Analysen viser også at gjennomsnittlig saksbehandlingstid for ett trinns byggesaker er redusert i perioden.

5.3.1.3 Produktivitet og effektivitet

KS i samarbeid med kommunene i ASSS-samarbeidet har utviklet egne indikatorer for produktivitet og effektivitet. Disse indikatorene er knyttet til velferdstjenestene i kommunen. Det er ikke utviklet tilsvarende indikatorer for de øvrige kommunale tjenestene.

Plan- og byggesaksbehandlingen skal bidra til en god og balansert samfunnsutvikling som er mangfoldig, grønn og urban. Vedtatt arealstrategi og områderekkefølge er lagt til grunn for pågående arbeid med kommuneplanens arealdel og følges opp i plan- og byggesaksbehandlingen. Det tilrettelegges for effektive prosesser og rask behandling, også i store samferdselstiltak som E18 og Ringeriksbanen. I plansaker legges det til rette for tidlig medvirkning og involvering.

Digitale nettløsninger gir mulighet for selvbetjening hos brukerne og et tjenestetilbud uavhengig av åpningstider. Tiltaket er effektiviserende, men krever ressurser til oppfølging av løsningene. Statlige endringer i byggesaksreglene (2014) er generelt forenkende, men har også resultert i en økning i antall naboklager og søknader med feil og mangler til kommunen.

Natur, landbruk og kulturminne forvalter sine areal- og kulturminneverdier i henhold til godkjente planer og i henhold til vedtatte rammer.

5.3.1.4 Driftsindikatorer

Årsverk*

Ressursinnsats	2013	2014	2015	2016
Natur og idrett**	37,8	34,2	32,0	33,8
Plan- og bygningstj., ekskl. Byggesak	49,9	48,6	49,6	47,2
Byggesak	26,0	25,3	23,5	23,6
Sum	113,8	108,0	105,1	104,6
Årlig vekst	-4,5	-5,8	-3,0	-0,5
Årlig vekst i %	-3,8 %	-5,1 %	-2,7 %	-0,5 %

*Tabellen viser samlet årsverk, beregnet gjennomsnitt per desember. Tallene tilsvare sum årsverk i arbeid basert på fastlønn, vikarer, engasjement, timelønnede og overtid, fratrukket korttidsfravær, fravær hvor lønn refunderes fra NAV og ferie.

**Natur og idrett (NI), avdeling park, landbruk, kulturvern, utmark

Utvikling i sykefravær*

Sykefravær	2013	2014	2015	2016
I alt	4,4 %	4,3 %	4,2 %	4,2 %
Korttids	1,9 %	2,0 %	2,4 %	1,7 %
Langtids	2,5 %	2,3 %	1,8 %	2,5 %
Årlig endring	-2,8 %	-0,1 %	-0,1 %	0,0 %

*Sykefravær er for ansatte i plan- og bygningstjenesten. Sykefravær for ansatte i Natur og idrett inngår i oversikten til tekniske tjenester.

Samlet sykefravær for Plan- og bygningstjenesten, er ca 4,2 %. Det er lavest av alle kommunalsjefområdene i kommunen. Resultatmålet er 5.5 %.

Nøkkeltall:

Nøkkeltall plan- og bygningstjeneste	2013	2014	2015	2016
Plansaker i Planutvalget				
Planer sluttbehandlet i planutvalget	13	5	3	4
Planer sluttbehandlet i kommunestyret	8	18	18	7
Saker behandlet administrativt				
Antall byggesaker behandlet	1 366	1 386	1 110	1 119
Klagebehandling				
Klage trukket/avvist/søknad endret	9	15	13	20
Vedtak omgjort administrativt	11	14	10	13
Vedtak omgjort av planutvalget	38	39	25	24
Vedtak fastholdt, saken sendt fylkesmannen ¹	106	103	104	99
Sum klagesaker	171	171	155	150
Dele- og seksjoneringsaker				
Antall delesaker behandlet	123	131	91	83
Antall seksjoneringsaker behandlet	95	90	90	101
Antall adresseringsaker	92	117	95	112
Antall oppmålingsaker (utstede målebrev)	598	552	200	200

Nøkkeltall idrett, natur, friluftsliv, rekreasjon	2013	2014	2015	2016
Besøkende på Kalvøya	--	--	213 797	281 000
Besøkende på Markahyttene ¹	141 070	162 030	116 680	139 500
Areal friluftsliv og rekreasjon innenfor tettsteder (mill m ²) ²	11	11	11	12
Brutto driftsutgifter per areal (kr) ³	11,5	21,2	11,9	11

¹ Gupu var stengt på grunn av dødsfall i 2015 og hadde 42 åpne dager mot 155 i 2014.

² Nøkkeltallet viser samlet leke og rekreasjonsareal innenfor tettsteder. Kommunens to store rekreasjonsarealene Storøya og Kalvøya er i 2016 tatt med, derav en økningen i areal fra 2015 til 2016. De har tidligere vært definert som rekreasjonsareal utenfor tettsteder.

³ Brutto driftsutgifter er høyt i 2014 på grunn av utbetalt tilskudd i 2014 til Nadderud arena.

I 2016:

- 180 mennesker besøkte i gjennomsnitt hver dagsturhytte hver dag hyttene var åpne for publikum – masse opplevelse og stor helsegevinst.
- Svartvannshytta ble åpnet våren 2016. Dette er et samarbeid med Den norske turistforening og kommunen.
- I kommunens egne skoger er det hogd ca. 3 000 m³. Totalt kvantum avvirket i gårdsskogene i Bærum var 14 000 m³.
- 34 bønder mottok produksjonstilskudd (fastsatt i jordbruksavtalen).

5.3.2 Rapportering på vedtatt HP-tiltak

Gjennomførte tiltak i 2016:

- Organisasjonsmessige tilpasninger er gjennomført blant annet som følge av mer effektiv bruk av teknologi (bedre arbeidsflyt). Kommunalsjefområdene Plan- og bygningstjenesten og Kultur er slått samme til ett område.
- Styre boligbyggingen mot fortetting i utvalgte områder:
 - I 2016 ble det bygget 623 boliger hvorav 68 % var innenfor definerte knutepunks- og fortettingsområder. Resultatmålet var 50 %.
 - Kommuneplanens arealdel ble førstegangsbehandlet i desember 2016. Arealdelen bygger på vedtatt arealstrategi og styrer veksten mot utvalgte områder.
- Effektiv byggesaksbehandling
 - Redusert ytterligere gjennomsnittlig saksbehandlingstid for søknader med 12 ukers lovpålagt frist. I 2016 var gjennomsnittet 7 uker. Resultatmålet var 10 uker.
 - Lean-prosjektet er videreført med fokus på kontinuerlig forbedring av kundemottak; én vei inn og økt løsningsgrad i 1. linje, standardisering der dette er mulig, bedre nettløsninger (veiledning og selvbetjening).
- Husmannsplassen Garlaus ble ferdig restaurert utvendig.

By- og stedsutvikling / Sandvika byutvikling

- Kadettangen/Sandvika fjordpark. Mottak av steinmasser avsluttet, og opparbeiding for delvis åpning av strandarealer i 2017 igangsatt. Ferdigstilling av hele anlegget er planlagt til sommer 2018. Anlegget vil bli et lavterskeltilbud som kan benyttes av alle. Veiledende plan for offentlige rom Sandvika øst ferdigstilt. Planen danner grunnlag for videre arbeid med områdeplanen.
- Gangbro over Jongsåsveien ferdigstilt.
- Bysykkelordning på Fornebu/Lysaker etablert.
- Grinimuseet har mottatt i tilskudd fra Sparebankstiftelsen. Bærum kommune har utbetalt tilskudd i august og i oktober tilsvarende 2 mill. Tilskuddet gis til oppgradering av Grinibrakka.

Status andre tiltak

Tiltak: Elvebredden i Sandvika (Rigmorbrygga til Kinoveien)
Status: Skisseprosjekt levert og er under prosjektering med sikte på anleggsstart høsten 2017

Tiltak: Områderegulering Sandvika øst
Status: Pågår
Kommentar: Sikter mot 2. gangs behandling 1. halvår 2017.

Tiltak: Områdeplaner for Hamang og Industriveien
Status: Pågår.

Tiltak: Husmansplassen Garlaus ferdigstilles som markahytte.
Status: Pågående
Kommentar: Innredning av pilegrimsloftet gjøres vinteren 2017.

Prosjekter knyttet til turveier har en årlig bevilgning. I 2017 vil det bli arbeidet med følgende prosjekter:

- Bygging av turveibro over Griniveien.
- Nærmiljøanlegget ved Helseth oppgraderes og ferdigstilles.
- Turvei rund Gjønnsparken bygges og ferdigstilles.

Vannforvaltningsdirektivet

Bærum kommune er forpliktet gjennom EU's vanddirektiv å oppnå god kjemisk og økologisk tilstand i alle kommunens 42 vannforekomster (hvorav 22 må følges opp med tiltak) innen utgangen av 2021. Det er utarbeidet (og vedtatt i KLD) en lokal og nasjonal tiltaksplan for å oppnå dette. Tiltakene må igangsettes innen utgangen av 2018. For Bærum kommune innebærer det økt innsats fra en rekke tjenestesteder som er mobilisert gjennom vanddirektivets prosjektorganisasjon (prosjektområde/vannområde Indre Oslofjord Vest). Det er budsjettert med ekstra midler i perioden 2016-2021 for å gjennomføre arbeidet, der status er at 98 % av kommunes tiltaksansvar er igangsatt. En egen politisk sak om status og behov for ytterligere mobilisering behandles våren 2017.

Klimaklok

- Klimapanelets rapport ble fremlagt oktober 2016, blant annet i med bakgrunn i fagmateriale fra Plan- og bygningstjenesten.
- Arbeidet med reisevaneundersøkelse for Bærum er igangsatt
- Arbeidet med miljøoppfølgingsprogram er igangsatt
- Arbeidet med sykkelstrategi igangsatt

5.3.3 Behovsutvikling

- Befolkningsveksten i hovedstadsområdet gir økt etterspørsel på bolig- og næringsutbygging og dermed økt press på arealene. Bærum ønsker å ta sin del av veksten og vil styre veksten inn mot fortetting i knutepunkter.

- Sandvika som regionalt sentrum må innebære økt fokus på profil og ønsket posisjon i regionen og innen kultur- og næringsliv.
- Bærum som klimaklok kommune.
- En forutsetning for å kunne tilrettelegge for vekst er at kollektivtilbudet bedres og at det tilrettelegges for gående og syklende, slik at personbiltransporten ikke øker.
- Økt innbyggertall medfører økt press på parker, badestrender, utfartsparkering og marka. Den nye Kadettangen og opparbeidingen av Gjønnsparken vil bidra positivt til å dekke etterspørselen.
- Befolkningsvekst krever økte ressurser til drift av de grønne områdene, på grunn av slitasje og mer søppel.
- Flere innbyggere/større utbyggingspress på landbruksareal og landskapsvernareal.
- Mange planer utarbeides samtidig. Dette kan gi kapasitetsutfordringer.
- Forventninger til forenkling/effektivisering krever fokus på tidsbruk og forenkling av rutiner i plan- og byggesaksbehandlingen, digitalisering og bemanning.
- Forventninger til innbyggerinvolvering, medvirkning og beslutningsgrunnlag krever fokus på formidling og visualisering.
- Nødvendige midler til drift av Elvepromenaden

5.3.4 Aktuelle oppfølgingspunkter

- Følge opp prioritert områderekefølge i vedtatt arealstrategi og sluttbehandle rulleringen av kommuneplanens arealdel.
- Videreutvikle Sandvika som regional by med fokus på profil innen næring og kultur og klimakloke løsninger.
 - Ferdigstille områdeplanen for Sandvika øst, Hamang og Industriveien
 - Gjennomføre en arkitektkonkurranse eller lignende for utvikling av Sandvika mot fjorden.
- Tilstrekkelige ressurser til utarbeiding av planer og behandling av byggesaker:
 - Arbeidet med store samferdselsprosjekter er gitt prioritet og krever mye ressurser
 - Den langsiktige økonomien for byggesaksbehandlingene – ubalanse mellom utgifter og inntekter over tid.
 - Opprettholde effektiv byggesaksbehandling.
- Utvikle en helhetlig struktur av parker og plasser i hele Sandvika slik at de framstår som et lesbart nettverk med variasjon i program og utforming. Utnytte mulighetene til å se byrom og kultur i sammenheng.
- Videreutvikle digitale nettløsninger og plan- og byggesaksdialog, samt tjenestens ekspedisjonsarealer for å gi innbyggerne en bedre serviceløsning.
- Styrke arbeidet med ulovlighetsoppfølging (besette vedtatt ny stilling).
- Satsing på nærmiljøutvikling og utvikling av møteplasser og arenaer for frivillighet i områdene Rykkinn og Fornebu.

5.4 Brann- og ulykkesvern

Det skal lages en utredning om konsekvensene for Asker og Bærum brannvesen (ABBV) og Nye Asker kommune. Utredningsarbeidet gjennomføres i nær dialog med eierkommunen Asker. Eierkommunene vil på et senere tidspunkt forholde seg til de avtalemessige spørsmål som måtte oppstå som følge av kommune-sammenslåingen.

5.4.1 Økonomi og nøkkeltall

5.4.1.1 Driftsutgifter og inntekter

Driftsutgifter- og inntekter

Mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av brutto driftsutgifter (2016)
Brutto driftsutgifter	73,7	79,9	82,0	83,5	
- Herav lønn	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
- Herav andre driftsutgifter	73,7	79,9	82,0	83,5	100,0 %
- Herav kjøp av tjenester ¹⁾	5,9	6,1	6,0	5,1	6,2 %
Brutto driftsinntekter	6,7	7,1	6,9	7,1	8,4 %
Netto driftsutgifter	67,0	72,8	75,1	76,5	
Her av avregnet mot selvkostfond feiing ²⁾	-0,6	-0,4	0,8	0,5	

¹⁾Kjøp av tjenester og kjøp fra andre

²⁾+ = overskudd, - = underskudd

Størsteparten av driftsutgiftene utgjør tilskudd til Asker og Bærum brannvesen (ABBV). Utgifter til feiing er en kjøpt tjeneste. Brutto driftsutgifter øker i perioden. Økningen skyldes økt tilskudd til ABBV som følge av økte driftsrammer. Økning fra 2013 til påfølgende år skyldes den nye stasjonen på Fornebu. Dette medførte en økning fra tre brannlag til fire brannlag. Kostnadene ble høye i 2014, men går gradvis ned til neste brannlag må etableres.

Feiing har i perioden hatt et positivt selvkostfond. Underskudd er avregnet mot fondet. Per 31. desember 2016 har feiing et positivt selvkostfond på 0,6 mill.

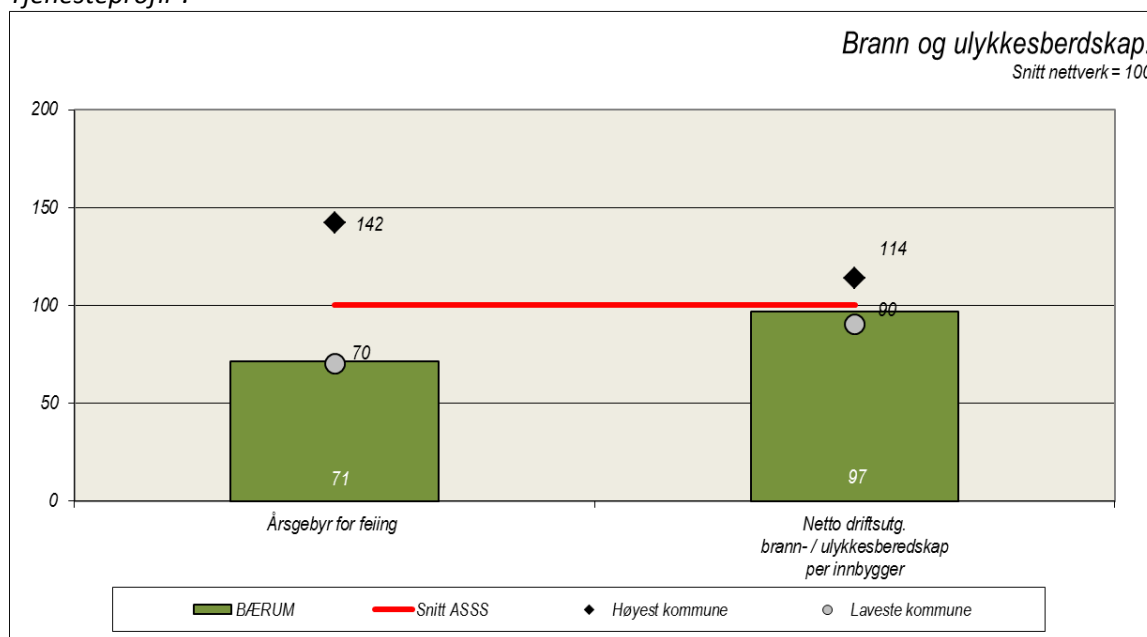
Inntekter

Driftsinntekter, mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av samlede driftsinntekter
Driftsinntekter, sum	6,7	7,1	6,9	7,1	
- Herav salgsinntekter	6,6	7,0	6,9	7,1	100 %
- Herav refusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	0 %
- Herav annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0 %
Årlig vekst	4,8	0,4	-0,2	0,2	
Årlig vekst i %	5 %	6 %	-3 %	2 %	

Salgsinntektene tilsvarer feieavgiften.

5.4.1.2 Ressursbruk sammenlignet med andre kommuner

Tjenesteprofil⁴:

Indikatorer i tjenesteprofilen

Indikator	Bærum	Gj.sn. nettverk	Laveste verdi	Høyeste verdi
Prioritering/behov				
Netto driftsutgifter brann- / ulykkesberedskap per innbygger	567	584	528	666
Utfyllende indikatorer				
Årsgebyr for feiing og tilsyn (gjelder rapporteringsåret +1)	210	294	207	418

Tjenesteprofilen viser at:

- Bærum's årsgebyr for feiing er blant de laveste i ASSS.
- Netto driftsutgifter til brann- og ulykkesberedskap per innbygger er tre prosent under snittet i ASSS.

Enhetskostnader, utvikling siste tre år:

	2013			2014			2015		
	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker
Netto driftsutg. brann- / ulykkesberedskap per innbygger	596	523	624	598	557	620	567	584	575
Prosentvis endring	9,0 %	9,0 %	8,0 %	0,3 %	6,5 %	-0,6 %	-5,2 %	4,8 %	-7,3 %

⁴ Kostratallene er 2015 tall.

Kommentarer til tabellen:

- ABBV er et IKS (interkommunalt samarbeid) mellom kommunene Asker og Bærum. De totale utgiftene er redusert i perioden, samtidig som begge kommunene har hatt befolkningsvekst. Reduserte utgifter tilsvarer reduserte overføringer fra kommunene til selskapet.
- Bærum ligger marginalt under Asker i hht. innrapporterte regnskapsdata til KOSTRA.

5.4.1.3 Produktivitet og effektivitet

KS i samarbeid med kommunene i ASSS-samarbeidet har utviklet egne indikatorer for produktivitet og effektivitet. Disse indikatorene er knyttet til velferdstjenestene i kommunen. Det er ikke utviklet tilsvarende indikatorer for de øvrige kommunale tjenestene.

Veksten i overføringene til ABBV har tidligere vært høyere enn gjennomsnittlig lønns- og prisvekst. KOSTRA-tallene for 2015 viser nå at netto driftsutgifter målt per innbygger er 3 % lavere enn gjennomsnittet i ASSS. Rådmannen vil fortsatt ha fokus på kostnadsnivået til ABBV. Overføringene til ABBV er redusert med 3,5 mill. i 2017, 2018 og 2019 og 1 mill. i 2020, under forutsetning av at ABBV tilføres kompensasjon for prisvekst som tidligere år. Iverksettingen av reduksjoner i overføringene til ABBV er avhengig av behandlingen i representantskapet og kommunestyret.

5.4.1.4 Driftsindikatorer

Nøkkeltall:

Nøkkeltall brann- og ulykkesvern	2013	2014	2015	2016
Brannberedskap				
Reelle bygningsbranner i Bærum	31	55	40	37
Antall omkomne i brann i Bærum	0	3	0	0
Trafikkulykker i Bærum ¹	97	118	93	97
Antall omkomne i trafikkulykker i Bærum	0	1	1	1
Totalt antall utrykninger i Asker og Bærum ²	3 710	3 992	4008	4 464
- herav falsk eller unødig brannalarm (Asker og Bærum)	1 231	1 431	1256	1 204
Brannforebyggende virksomhet				
Tilsyn særskilte brannobjekter i Bærum ³	346	358	355	123
Tilsyn særskilte brannobjekter (Asker og Bærum)	512	538	523	185
Antall feide piper / besøkte pipeløp i Bærum ⁴	17 627	16 992	17445	8 452
Antall tilsyn i boliger i Bærum	7 732	7 967	6438	8 388

1) Trafikkulykker i Bærum hvor ABBV har rykket ut.

2) Det foreligger ikke separate tall for bare Bærum.

3) Fra 2016 ikke lenger krav om årlige tilsyn - andre aktiviteter er innført.

4) Fra 2016 er det overgang fra feiing 2. hvert år til behovsprøvd feiing med minimum hvert 4. år.

5.4.2 Rapportering på vedtatt HP-tiltak

Det vises til fremlagt Økonomiplan 2017-2020 for ABBV (Sak 25/2016), og dannelsen av Nye Asker kommune fra 1.1.2020. Representantskapet har i denne følgende utredningsmandat til styret og administrasjonen i ABBV:

Det gjøres en vurdering av konsekvensene for ABBV av kommunesammenslåingen Nye Asker, både økonomisk og virksomhetsmessig. Utredningen bør omfatte en gjennomgang av ulike alternativer:

- *Fortsatt interkommunalt brannvesen mellom (nye) Asker og Bærum kommuner*
- *Et sammenslått brannvesen Asker-Bærum-Oslo*
- *Samarbeid Bærum-Oslo*
- *Egne brannvesen for hhv Asker og Bærum*
- *Eventuelle andre alternativer.*

Utredningsarbeidet gjennomføres i nær dialog med eierkommunene Asker og Bærum. Eierkommunene vil på et senere tidspunkt forholde seg til de avtalemessige spørsmål som måtte reise seg på bakgrunn av kommunesammenslåingen Nye Asker.

5.4.3 Behovsutvikling

- Rådmannen kan ikke per i dag si noe om behovet til Bærum. Først når Nye Asker er en realitet i 2020 er dette avklart.

5.4.4 Aktuelle oppfølgingspunkter

- Følge opp mandat fra representantskapet angående konsekvensene for ABBV og kommunesammenslåingen Nye Asker kommune.

5.5 Samferdsel

5.5.1 Økonomi og nøkkeltall

5.5.1.1 Driftsutgifter og inntekter

Driftsutgifter- og inntekter

Mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av brutto driftsutgifter (2016)
Brutto driftsutgifter	101,2	101,2	103,9	108,8	
- Herav lønn	23,1	24,8	25,0	27,9	25,6 %
- Herav andre driftsutgifter	78,1	76,4	78,9	80,9	74,4 %
- Herav kjøp av tjenester ¹⁾	1,5	1,1	1,1	0,8	0,8 %
Brutto driftsinntekter	44,3	46,6	44,3	46,2	42,4 %
Netto driftsutgifter	56,9	54,6	59,6	62,7	
Her av avregnet mot selvkostfond feiing ²⁾	0,0	0,3	-0,1	0,0	

¹⁾Kjøp av tjenester og kjøp fra andre

²⁾+ = overskudd, - = underskudd

Størsteparten av driftsutgiftene er knyttet til veidrift og vedlikehold. Kun en liten del av utgiftene går med til kjøp fra andre. Utgiftsveksten fra 2015 til 2016 er blant annet økte utgifter til drift og vedlikehold av vei- og gateløys.

Per 31. desember 2016 hadde havnevesenet et fond på 0,6 mill.

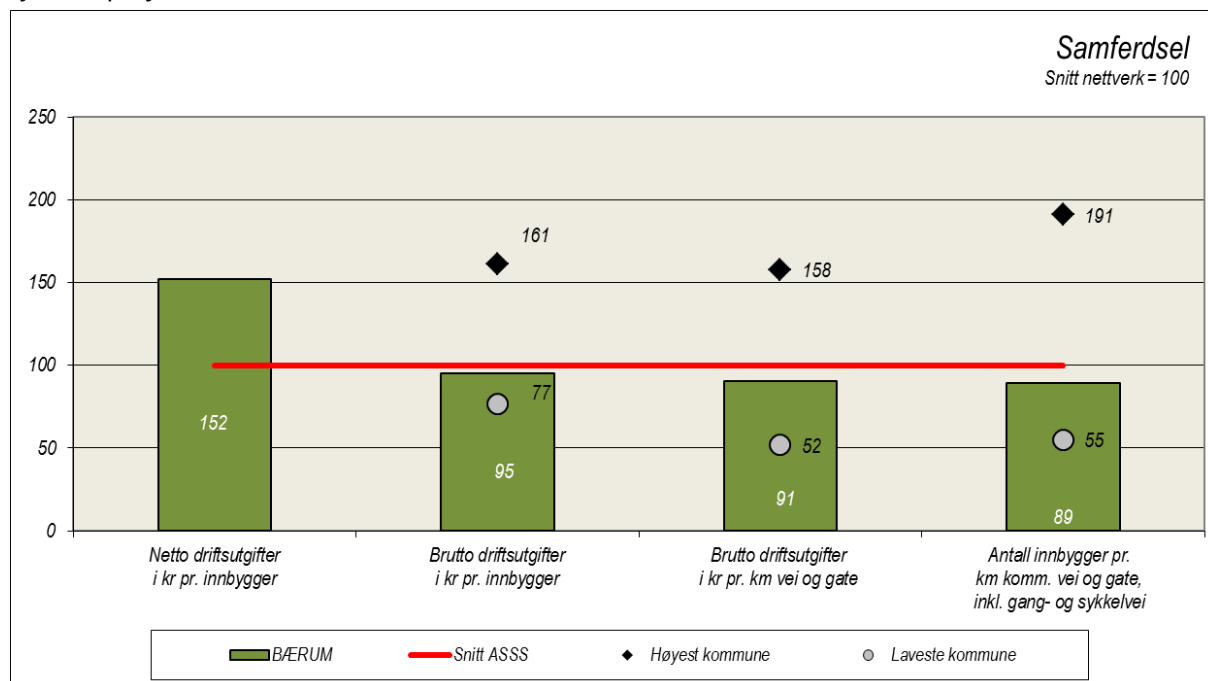
Inntekter

Driftsinntekter, mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av samlede driftsinntekter
Driftsinntekter, sum	44,3	46,6	44,3	46,2	
- Herav salgsinntekter	26,7	25,4	24,0	27,2	59 %
- Herav refusjoner	17,6	21,2	20,3	18,6	40 %
- Herav annet	0,0	0,0	0,0	0,4	1 %
Årlig vekst	9,9	2,3	-2,2	1,8	
Årlig vekst i %	29 %	5 %	-5 %	4 %	

Inntekter fra parkering utgjør en stor andel av salgsinntektene. Refusjoner utgjør 40 % av inntektene. Dette er mva. refusjon, refusjon for sykelønn og refusjoner fra andre (private). Den største andelen er refusjoner for mva. I 2016 var denne på 14,4 mill.

5.5.1.2 Ressursbruk sammenlignet med andre kommuner

Tjenesteprofil⁵:

Indikatorer i tjenesteprofilen

Indikator	Bærum	Gj.sn. nettverk	Laveste verdi	Høyeste verdi
Prioritering/behov				
Netto dr.utg. i kr pr. innb., komm. veier og gater, konsern	677	445	-61	1 175
Produktivitet/enhetskostnad				
Brutto dr.utg. i kr pr. innb., for komm. veier, konsern	730	766	586	1 236
Brutto dr.utg. i kr pr. km kommunal vei og gate, konsern	238 109	262 366	136 242	306 206
Utfyllende indikatorer				
Antall innbyggere per km komm. vei og gate, inkl. gang- og sykkelvei	244	274	151	524

Tjenesteprofilen viser at:

- Bærum har lavere brutto driftsutgifter enn gjennomsnittet i ASSS.
- Differansen mellom brutto og netto driftsutgifter gir et bilde av inntekter per innbygger. Inntekter per innbygger er lavere i Bærum enn gjennomsnitt i ASSS.
- Bærum's inntekter er behandlings- og forringelsesgebyr (gravegebyr), refusjonsinntekter til drift av private vei- og gatelys, og andre refusjoner.

⁵ Kostratallene er 2015 tall.

Enhetskostnader, utvikling siste tre år:

	2013			2014			2015		
	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker
Brutto dr.utg. i kr pr. innb., for komm. veier, konsern	860	1110	929	724	856	855	730	766	992
Prosentvis endring	-5,0 %	12,0 %	14,0 %	-15,8 %	-22,9 %	-8,0 %	0,8 %	-10,5 %	16,0 %
Brutto dr.utg. i kr pr. km kommunal vei og gate, konsern	276 287	369 214	258 119	237 397	287 791	240 259	238 109	262 366	281 193
Prosentvis endring	-1,0 %	24,0 %	12,0 %	-14,1 %	-22,1 %	-6,9 %	0,3 %	-8,8 %	17,0 %

Tabellen viser:

- Fra 2014 er utgifter og inntekter knyttet til parkeringshus og parkeringsanlegg flyttet til ny KOSTRA-funksjon. Endringen har medført at KOSTRA-funksjon 332 Kommunale veier rendyrkes som veifunksjon. Dette vil øke sammenlignbarheten mellom kommunene.
- Det er kun mindre endringer i Bæruns utgifter til kommunale veier fra 2014 til 2015.

5.5.1.3 Produktivitet og effektivitet

KS i samarbeid med kommunene i ASSS-samarbeidet har utviklet egne indikatorer for produktivitet og effektivitet. Disse indikatorene er knyttet til velferdstjenestene i kommunen. Det er ikke utviklet tilsvarende indikatorer for de øvrige kommunale tjenestene.

Drifts- og vedlikeholds nivået utføres i henhold til vedtatt vedlikeholdsstandard. Denne planen skal sikre god produksjon og effektiv drift.

5.5.1.4 Driftsindikatorer

Årsverk*

Ressursinnsats	2013	2014	2015	2016
Sum	30,2	30,7	30,6	32,1
Årlig vekst	-4,5	0,4	0,0	1,5
Årlig vekst i %	-3,8 %	1,5 %	-0,2 %	4,9 %

Sykefravær

Sykefravær	2013	2014	2015	2016
I alt	6,0 %	5,0 %	6,3 %	6,2 %
Korttids	2,3 %	2,2 %	2,3 %	2,0 %
Langtids	3,7 %	2,8 %	4,0 %	4,2 %
Årlig endring	-0,7 %	-1,0 %	1,3 %	-0,1 %

*Tekniske tjenester samlet

Nøkkeltall:

	2013	2014	2015	2016	Kommentar
Trafikksikkerhet - ulykkestall					
Antall trafikkulykker	97	85	60	96	
Herav dødsulykker	0	1	1	1	
Veivedlikehold					
Sluktømming	75 %	85 %	100 %	100 %	
Antall brøyterunder hovedveier	22	28	20	22	Gj.sn. siste 5 år = 25
Antall brøyterunder boliggate	10	19	15	19	Gj.sn. siste 5 år = 15
Antall strørunder	19	17	21	15	Gj.sn. siste 5 år = 19
Antall saltrunder	95	90	119	92	Gj.sn. siste 5 år = 99
Reasfaltering, antall kilometer vei	13,0	3,6	7,8	6,0	
Innfartsparkering langs T-banestrekning i Bærum					
Bil	732	1 052	1 299	-	Tall foreligger ikke for 2016
Sykkel	300	447	810*	-	Tall foreligger ikke for 2016

* Inkl. sykkelplasser langs Kolsåsbanen og Røabanen (Østerås, Lijordet, Eiksmarka)

5.5.2 Rapportering på vedtatt HP-tiltak

Gjennomførte tiltak i 2016:

- Videreutvikling organisatorisk og ressursmessig (budsjett-reduksjon) er gjennomført.

Status andre tiltak

Tiltak: Utskiftning av vei- og gatelys.

Status: Påbegynt.

Kommentar: Vei- og gatelys med miljøskadelige kvikksølvlamper skal skiftes ut, og erstattes med LED-lamper som skal gi reduserte energi- og vedlikeholdskostnader. Samtidig skal tennpunktene flyttes fra Hafslund Netts nettstasjoner og tennskapene og målerne skal oppgraderes. Hittil er det foretatt utskiftinger på områdene Rykkinn og Tanum. Det tas sikte på at dette arbeidet skal være ferdig i løpet av 2019. Fremdriftsplanen er noe forsinket på grunn av vanskelige anskaffelser.

5.5.3 Behovsutvikling

- Benytte Prosjektenheten til gjennomføring av utskifting av LED-lamper og flytting av tennpunkt.
- Følge utviklingen av antall el-biler, kontra inntekter fra parkering. Når bruk av el-biler blir førsteprioritet må budsjetttrammen styrkes eller el-bilene må betale for parkeringen.

5.5.4 Aktuelle oppfølgingspunkter

- Riktige og nok ressurser for å ivareta overvannproblematikk.
- Ressurser for å takle konsekvenser av klimaendringer vinterstid, som store snømengder og underkjølt regn. Dette krever mer ressurser til strøing og salting av veibanen.
- Økt etterspørsel etter innfarts-parkering for sykkel og bil ved T-banestasjonene.

- Areal for å utvide gang- og sykkelveinettet mot kollektivtrafikk-knutepunktene i kommunen.
- Bidra til at trafikkveksten kan tas med gange, sykkel og kollektivreiser.

5.6 Gebyrfinansierte områder, VAR

5.6.1 Økonomi og nøkkeltall

5.6.1.1 Driftsutgifter og inntekter

Forurensning og renovasjon:

Driftsutgifter- og inntekter

Mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av brutto driftsutgifter (2016)
Brutto driftsutgifter	124,2	119,2	122,2	131,5	
- Herav lønn	23,0	28,2	30,4	30,0	22,8 %
- Herav andre driftsutgifter	101,2	91,0	91,8	101,5	77,2 %
- Herav kjøp av tjenester ¹⁾	53,3	49,8	52,0	61,1	46,5 %
Brutto driftsinntekter	129,1	122,5	126,1	138,6	105,4 %
Netto driftsutgifter	-5,0	-3,3	-4,0	-7,1	

¹⁾Kjøp av tjenester og kjøp fra andre

Forurensning og renovasjon er definert som selvkostområde, jf. forurensningsloven § 34. Fra 2014 har området bygd opp et fond. Per 31.12.2016 har renovasjon et fond på 9,2 mill.

Kjøp av tjenester fra andre utgjør en stor andel av budsjettet. Dette er innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av avfall. Renter og avskrivninger til investeringene utgjør også en vesentlig andel av driftsbudsjettet.

Inntekter

Driftsinntekter, mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av samlede driftsinntekter
Driftsinntekter, sum	129,1	122,5	126,1	138,6	
- Herav salgsinntekter	117,2	118,9	122,5	137,7	99 %
- Herav refusjoner	11,9	3,6	3,6	0,9	1 %
- Herav annet	0,0	0,0	0,1	0,0	0 %
Årlig vekst	10,8	-6,7	3,7	12,4	
Årlig vekst i %	9 %	-5 %	3 %	10 %	

Den største delen av inntektene er salgsinntekter, dvs. inntekter fra årsgebyrene og tilknytningsavgiften. Inntektene har økt i perioden. Økningen kan forklares med økt årsgebyr og økte inntekter for innlevering av

avfall på Isi gjenvinningsstasjon. I tillegg er det økte inntekter fra tilknytningsgebyrene på Fornebu og økte inntekter for gjenvinning av fraksjoner (papir, glass, plast, metall).

Vann og avløp:

Driftsutgifter- og inntekter

Mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av brutto driftsutgifter (2016)
Brutto driftsutgifter	249,8	268,9	284,9	313,7	
- Herav lønn	46,2	51,1	51,6	54,3	17,3 %
- Herav andre driftsutgifter	203,6	217,7	233,3	259,3	82,7 %
- Herav kjøp av tjenester ¹⁾	60,3	61,5	71,3	61,1	19,5 %
Brutto driftsinntekter	284,0	261,2	283,9	299,5	95,5 %
Netto driftsutgifter	-34,2	7,7	1,0	14,1	

¹⁾Kjøp av tjenester og kjøp fra andre

Vann og avløp er definert som selvkostområde, jf. forurensningsforskriften § 16-1. Området har samlet sett i perioden 2013-2016 bygd opp et positivt fond. Per 31. desember 2016 har vann et positivt fond på 58,1 mill., mens avløp har et negativt fond på 9,5 mill.

Kjøp fra andre er en vesentlig andel av utgiftene for vann og avløp. På disse områdene kjøpes det tjenester til kjøp av vann fra Asker og Bærum vannverk IKS (ABV), og til levering av avløpsvann for rensing hos Vestfjorden avløpsselskap (VEAS). Renter og avskrivninger for investeringene utgjør også en vesentlig andel av driftsbudsjettet.

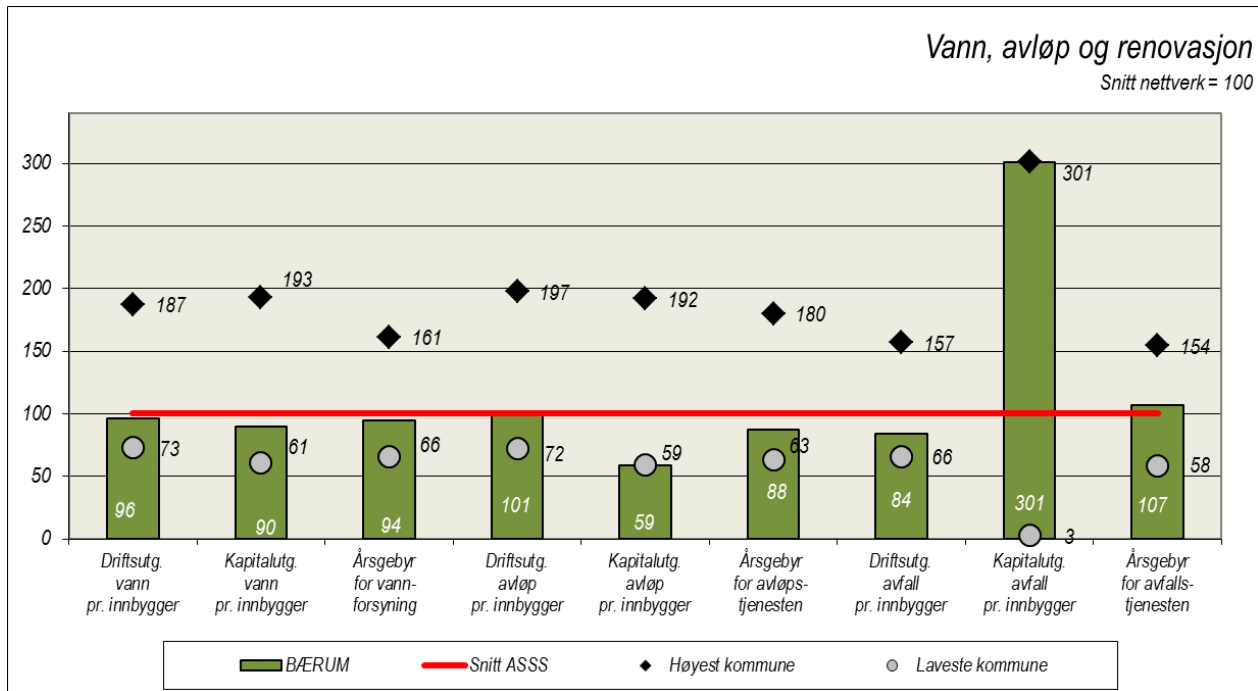
Inntekter

Driftsinntekter, mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av samlede driftsinntekter
Driftsinntekter, sum	284,0	261,2	283,9	299,5	
- Herav salgsinntekter	269,7	255,3	278,5	297,2	99 %
- Herav refusjoner	5,6	5,7	4,8	2,3	1 %
- Herav annet	8,8	0,2	0,5	0,1	0 %
Årlig vekst	10,0	-22,9	22,7	15,7	
Årlig vekst i %	4 %	-8 %	9 %	6 %	

Inntektene er i hovedsak salgsinntekter, dvs. inntekter fra årsgebyrene og tilknytningsgebyrene. Inntektene har økt i perioden. Økningen kan forklares med økte inntekter fra tilknytningsgebyrene, spesielt tilknytningsgebyret på Fornebu. I 2013 er det regnskapsført 8,8 mill. i inntekter for tidligere utgiftsført tap. Tilknytningsgebyrene i 2014 var lavere enn de øvrige årene, og utgjorde ca. 21 mill. I perioden 2012-2015 har de utgjort i gjennomsnitt ca. 32 mill. Økningen i inntekter fra 2015 til 2016 er i hovedsak knyttet til tilknytningsgebyrene.

5.6.1.2 Ressursbruk sammenlignet med andre kommuner

Tjenesteprofil⁶:

⁶ Kostratallene er 2015 tall.

Indikatorer i tjenesteprofilen:

Indikator	Bærum	Gj.sn. nettverk	Laveste verdi	Høyeste verdi
Produktivitet/enhetskostnad				
Vann- Driftsutgifter per tilknyttet innbygger	698	728	557	1 362
Vann - Kapitalutgifter vann per tilknyttet innbygger	290	323	196	624
Avløp - Driftsutgifter per innb. tilknyttet kommunal avløpstjeneste	919	907	652	1 792
Avløp - Kapitalutgifter avløp per innb. tilknyttet kommunal avløpstjeneste	282	479	282	918
Avfall - Driftsutgifter per innbygger	865	1 029	675	1 613
Avfall - Kapitalutgifter per innbygger	143	47	1	143
Utfyllende indikatorer				
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)*	1 620	1 716	1 128	2 764
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)*	2 340	2 670	1 690	4 801
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)*	2 550	2 393	1 388	3 691

*Standardbolig på 120 m²

Tjenesteprofilen viser at:

- Kapitalutgiftene (utgifter til renter og avskrivninger) for avfall er høyest i ASSS. Dette er investeringer i nye Isi miljøstasjon, inklusive servicebygget og vakuumanlegget på Fornebu.
- Kapitalutgifter for avløp er lavest i ASSS.
- Årsgebyret for vann- og avløpstjenesten er lavere enn gjennomsnittet i ASSS, mens årsgebyret for avfallstjenesten er høyere enn gjennomsnittet.

Enhetskostnader, utvikling siste tre år:

	2013			2014			2015		
	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker	Bærum	ASSS-snitt	Asker
Vann - Driftsutgifter per tilknyttet innbygger	629	672	683	631	693	622	698	728	611
Prosentvis endring	4,0 %	11,0 %	21,0 %	0,3 %	3,1 %	-8,9 %	10,6 %	5,1 %	-1,8 %
Vann - Kapitalutgifter vann per tilknyttet innbygger	302	310	381	305	316	402	290	323	415
Prosentvis endring	12,0 %	11,0 %	15,0 %	1,0 %	1,9 %	5,5 %	-4,9 %	2,2 %	3,2 %
Avløp - Driftsutgifter per innb. tilknyttet kommunal avløpstjeneste	745	877	622	854	843	743	919	907	778
Prosentvis endring	2,0 %	17,0 %	12,0 %	14,6 %	-3,9 %	19,5 %	7,6 %	7,6 %	4,7 %
Avløp - Kapitalutgifter avløp per innb. tilknyttet kommunal avløpstj.	281	405	266	292	432	283	282	479	303
Prosentvis endring	-7,0 %	7,0 %	21,0 %	3,9 %	6,7 %	6,4 %	-3,4 %	10,9 %	7,1 %
Avfall - Driftsutgifter per innbygger	840	996	843	837	1026	927	865	1 029	898
Prosentvis endring	4,0 %	8,0 %	-7,0 %	-0,4 %	3,0 %	10,0 %	3,3 %	0,3 %	-3,1 %
Avfall - Kapitalutgifter per innbygger	166	54	79	154	44	72	143	47	64
Prosentvis endring	10,0 %	-5,0 %	0,0 %	-7,2 %	-18,5 %	-8,9 %	-7,5 %	6,8 %	-11,3 %

Kommentarer til tabellen:

Tabellen viser:

- Driftsutgifter vann per innbygger vann økte med 10,6 % fra 2014 til 2015. I denne perioden har vi hatt en økning i vedlikeholdsutgiftene til rørnett.
- Driftsutgifter per innbygger avløp økte med 7,6 % fra 2014 til 2015. I denne perioden har vi hatt en økning i utgiftene til avløpsrensing (VEAS). Årsavregning mot VEAS for 2015 viser imidlertid at utgiftene i 2015 var 6 mill. lavere. Vi har i 2016 mottatt tilbakebetaling i henhold til årsavregningen.
- Kapitalutgifter for avløp var stabile i perioden. Bærum har de laveste kapitalutgiftene sammenlignet med ASSS.
- Kapitalutgifter avfall ble redusert i perioden.

5.6.1.3 Produktivitet og effektivitet

KS i samarbeid med kommunene i ASSS-samarbeidet har utviklet egne indikatorer for produktivitet og effektivitet. Disse indikatorene er knyttet til velferdstjenestene i kommunen. Det er ikke utviklet tilsvarende indikatorer for de øvrige kommunale tjenestene.

Kommunen deltar i norsk vanntilstandsvurdering av kommunale vann- og avløpstjenester – Bedre vann. Her vurderes både tjenestekvalitet og kostnadsnivå. Resultater rapporteres årlig til MIK-utvalget, senest i sak 122/16. Kommunen har bra skår i disse målingene.

Det er vedtatt ny renovasjonsplan og ny hovedplan for vann, avløp og vannmiljø. Disse planene skal sikre god produksjon og effektiv drift.

5.6.1.4 Driftsindikatorer

Årsverk

Ressursinnsats	2013	2014	2015	2016
Årsverk Renovasjon	34,7	41,1	37,7	38,1
Årsverk VA, inkl. anleggsavd.	63,3	66,6	64,8	63,8
Årlig vekst Renovasjon	6,2	6,3	-3,4	0,4
Årlig vekst Renovasjon (%)	21,6 %	18,3 %	-8,2 %	1,1 %
Årlig vekst VA, inkl. anleggsavd.	1,3	3,2	-1,8	-1,0
Årlig vekst VA, inkl. anleggsavd. (%)	2,1 %	5,1 %	-2,6 %	-1,5 %

Sykefravær*

Sykefravær	2013	2014	2015	2016
I alt	6,0 %	5,0 %	6,3 %	6,2 %
Korttids	2,3 %	2,2 %	2,3 %	2,0 %
Langtids	3,7 %	2,8 %	4,0 %	4,2 %
Årlig endring	-0,7 %	-1,0 %	1,3 %	-0,1 %

*Tekniske tjenester samlet

Måltallet for sykefraværet i 2016 var 6 %.

Nøkkeltall

	2013	2014	2015	2016
Nøkkeltall - avfall og renovasjon				
Innsamlet avfall i kommunens systemer, tonn	61 817	61 421	63 161	68 463
Antall vogntog med avfall til forbrenningsanlegg	894	844	817	874
Husholdningsavfall, kg per innbygger ¹⁾	415	417	445	--
Husholdningsavfall, kg per innbygger ¹⁾				491
Total mengde husholdningsavfall, tonn ¹⁾	48 400	49 407	53 724	--
Total mengde husholdningsavfall, tonn ¹⁾				60 129
Innlevert farlig avfall, kg per innbygger	11,3	12,6	17	15
Innbyggere per Skvetten-stasjon	29 180	39 500	40 300	40 820
Nøkkeltall - vann				
Totalt kjøpt vannmengde ²⁾	13,2	12,9	12,4	12,7
Antall innbyggertimer uten vann – ikke varslet	12 958	9 695	14 903	34 944
Antall lekkasjer i hovedledninger	31	55	60	42
Antall lekkasjer i private ledninger	55	78	60	70
Nøkkeltall - avløp				
Totalt leverte vannmengder VEAS ²⁾	21,0	23,4	21,2	18,0
Fosforutslipp fra lokale overløp ³⁾	270	527	347	196
Antall kloakkstopp	26	24	29	20

1) Endret rapportering på husholdningsavfall i hht tidligere år. Total mengde husholdningsavfall er innsamlet husholdningsavfall, inkl. avfall levert til Isi miljøstasjon

2) Målt i mill. m³

3) Målt i kilo

Antall innbyggertimer uten vann var høyere i 2016 enn 2015. Årsaken var en vannlekkasje på området Eiksmarka-Østerås. Om lag 7 000 personer var uten vann i tre timer. Denne hendelsen alene gir 21 000 innbyggertimer.

5.6.2 Rapportering på vedtatt HP-tiltak

Gjennomførte tiltak i 2016:

- Ny renovasjonsplan ble vedtatt i 2016.
- Det ble i 2016 arbeidet med ny hovedplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø. Planen var på høring våren 2016. Ny hovedplan ble vedtatt i 2017. Et årsverk innen vannmiljø vil bli besatt innen sommeren 2017.

Status andre tiltak

Tiltak: Nye beholdere til husholdningsavfall og kildesortering av matavfall.

Status: Påbegynt.

Kommentar: Det er vedtatt at det skal innføres kildesortering av matavfall i Bærum. Sekkeløsninger skal erstattes av todelt beholder. De første beholdere for husholdningsavfall blir levert i mars 2017 og resten vil bli levert i løpet av i 2017.

5.6.3 Behovsutvikling

Vann og avløp:

- Sikre godt drikkevann.
- Flere innbyggere vil øke belastningen på avløps- og renseanlegg.

Forurensing og renovasjon:

- Flere innbyggere gir mer avfall som skal håndteres på en miljøforsvarlig måte.
- Fortetting (flere boliger) setter krav til nye løsninger.
- Behov for en prosjektstilling for arbeid med oppfølging av fylkesmannens rapport om deponi. Vakant stilling i tjenesten kan besettes.

5.6.4 Aktuelle oppfølgingspunkter

Vann og avløp:

- Lovere godt og nok drikkevann via Aurevannsanlegget.
- Sørge for sikker transport og rensing av avløpsvann.
- Ressurser for å klare 1 % årlig rehabilitering av både vann- og avløpsnett.
- Jobbe for å redusere fosfor-utslipp i Nadderudbekken. Feilsøking og utbedring av dårlige rør.
- Delta i videreutviklingen av VEAS (renseanlegg) og Asker og Bærum vannverk IKS (drikkevann).
- Videreutvikle Aurevannsanlegget.

Forurensing og renovasjon:

- Videreutvikle Isi miljøstasjon, for å ivareta tjenesten på en miljøforsvarlig måte.
- Utvikle nye løsninger på områder med høy fortetting av boliger.
- Ny løsning for farlig avfall fra husholdningene.
- Få innbyggerne til å sortere ut matavfallet, dvs. skille matavfall og restavfall.
- Få innbyggerne til å levere resten av avfallet på Isi miljøstasjon.

5.7 Internfinansierte enheter – Anleggsdrift, transport og prosjektjenester

Anleggsdrift har historisk vært en avdeling for å kunne betjene hele kommunen. Realiteten er at vann og avløp bruker over 90 % av kapasiteten. Gjennomført kartlegging dokumenterer at behovet for avdelingen i andre deler av kommunen er minimal. Det er fra 2017 foreslått at utgifter og inntekter knyttet til denne virksomheten innlemmes i resultatområde vann og avløp.

5.7.1 Økonomi og nøkkeltall

5.7.1.1 Driftsutgifter og inntekter

Anleggsdrift:

Driftsutgifter- og inntekter

Mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av brutto driftsutgifter (2016)
Brutto driftsutgifter	14,6	15,8	14,8	13,3	
- Herav lønn	58,0	6,1	6,4	5,6	42,2 %
- Herav andre driftsutgifter	8,8	9,7	8,3	7,7	57,8 %
- Herav kjøp av tjenester ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Brutto driftsinntekter	14,6	15,8	14,8	13,3	
Netto driftsutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	

Anleggsdrift er i 2016 organisert som en avdeling under tjenestestedet Vann og avløp. Størsteparten av deres oppdrag er knyttet til dette tjenesteområdet.

Transport:

Driftsutgifter- og inntekter

Mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av brutto driftsutgifter (2016)
Brutto driftsutgifter	46,6	46,2	47,6	47,3	
- Herav lønn	15,5	15,3	15,7	15,5	32,7 %
- Herav andre driftsutgifter	31,1	30,9	31,9	31,8	67,3 %
- Herav kjøp av tjenester ¹⁾	0,3	0,1	0,4	0,3	0,7 %
Brutto driftsinntekter	55,1	56,2	58,3	58,3	
Netto driftsutgifter	-8,5	-10,0	-10,7	-11,0	

Regnskapsføringen for Transport ble endret fra og med 2013. Endringen medførte at årets driftsresultat avsettes til disposisjonsfond. I 2016 hadde transport et driftsoverskudd på 11,0 mill, hvor 9,9 mill ble avsatt til kjøp av biler, maskiner og utstyr.

Inntekter

Driftsinntekter, mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av samlede driftsinntekter
Driftsinntekter, sum	55,1	56,2	58,3	58,3	
- Herav salgsinntekter	53,4	55,5	57,9	58,1	100 %
- Herav refusjoner	1,6	0,7	0,4	0,2	0 %
- Herav annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0 %
Årlig vekst	-0,3	1,1	2,1	0,0	
Årlig vekst i %	1 %	2 %	4 %	0 %	

Inntekter er betaling fra brukerne av transporttjenester. Inntektene har vært stabile i perioden.

Prosjektenheten

Driftsutgifter- og inntekter:

Mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av brutto driftsutgifter (2016)
Brutto driftsutgifter	20,4	24,1	24,0	25,9	
- Herav lønn	16,7	18,6	19,7	21,8	84,1 %
- Herav andre driftsutgifter	3,6	5,4	4,3	4,1	15,9 %
- Herav kjøp av tjenester ¹⁾	0,2	0,1	0,0	0,3	1,3 %
Brutto driftsinntekter	21,0	24,3	24,6	26,1	
Netto driftsutgifter	-0,6	-0,2	-0,6	-0,2	

Lønnsutgiftene utgjør den største andelen (84,1%) av brutto driftsutgifter.

Inntekter:

Driftsinntekter, mill. kr	2013	2014	2015	2016	Andel av samlede driftsinntekter
Driftsinntekter, sum	21,0	24,3	24,6	26,1	
- Herav salgsinntekter	20,2	23,8	24,0	25,5	97 %
- Herav refusjoner	0,8	0,4	0,6	0,7	3 %
- Herav annet	0,0	0,0	0,0	0,0	0 %
Årlig vekst	1,6	3,3	0,3	1,5	
Årlig vekst i %	8 %	16 %	1 %	6 %	

Inntektene er betaling fra brukerne av tjenester fra Prosjektenheten. Prosjekter knyttet til vann og avløp utgjør hovedporteføljen.

5.7.1.2 Ressursbruk sammenlignet med andre kommuner

Det finnes ikke KOSTRA nøkkel-tall for dette området.

5.7.1.3 Produktivitet og effektivitet

KS i samarbeid med kommunene i ASSS-samarbeidet har utviklet egne indikatorer for produktivitet og effektivitet. Disse indikatorene er knyttet til velferdstjenestene i kommunen. Det er ikke utviklet tilsvarende indikatorer for de øvrige kommunale tjenestene.

Disse områdene er internfinansiert og tjenestene utføres i henhold til avtale med oppdragsgiverne. Anleggsdrift skal være en beredskapsstyrke, spesielt for tjenester innen vann og avløp. Transport skal bidra med å løse kommunens transportbehov, og Prosjektenheten skal utføre prosjektjenester og har ansvar som profesjonell byggherre ved gjennomføring av prosjekter. Effektiv produksjon sikres ved inngåelse av avtaler mellom utfører og oppdragsgiver, og som begge partene godtar.

5.7.1.4 Driftsindikatorer

Årsverk:

Ressursinnsats	2013	2014	2015	2016
Årsverk Transport	21,3	21,8	21,4	21,7
Årsverk Prosjektenheten	17,4	17,7	21,5	21,1
Årlig vekst Transport	-3,2	0,6	-0,4	0,3
Årlig vekst Transport (%)	-13,0 %	2,3 %	-1,8 %	1,4 %
Årlig vekst Prosjektenheten	0,8	0,3	3,8	-0,3
Årlig vekst Prosjektenheten (%)	4,6 %	1,7 %	21,2 %	-1,6 %

Utvikling i sykefravær*:

Sykefravær	2013	2014	2015	2016
I alt	6,0 %	5,0 %	6,3 %	6,2 %
Korttids	2,3 %	2,2 %	2,3 %	2,0 %
Langtids	3,7 %	2,8 %	4,0 %	4,2 %
Årlig endring	-0,7 %	-1,0 %	1,3 %	-0,1 %

*Tekniske tjenester samlet

Nøkkeltall:

	2013	2014	2015	2016
Nøkkeltall - Transport				
Vare- og lastebiler, busser, arbeidsmaskiner ¹⁾	176	174	168	169
Personbiler	235	241	238	250
Arbeidsredskap og utstyr	91	87	87	87
Minibusser i oppdrag for pleie og omsorg (dagsentertransport)	7	7	7	7
Buss (63 seter) i oppdrag fra skolene	1	1	1	0
Kjølebil i oppdrag for pleie og omsorg (storkjøkkenet)	1	1	1	1
Nøkkeltall - Prosjekttjenester				
Prosjektomsetning (mill. kr)	126,9	253,7	256,3	229,9
Antall aktive prosjekter	130	156	147	130
Antall avsluttede prosjekter	31	38	38	38
Antall anskaffelser totalt	176	176	109	144

¹⁾ I 2016 er vare- og lastebiler, busser, arbeidsmaskiner inkludert registrerte traktorer

5.7.2 Rapportering på vedtatt HP-tiltak

Gjennomførte tiltak i 2016:

- Det er kjøpt 20 el-biler, hvorav 19 til sektor Pleie og omsorg (Bryn område).
- Det er testet ut tre hydrogenbiler.
- Det er anskaffet biler og maskiner i henhold til vedtatt ramme i Handlingsprogrammet.
- Det er gjennomført 38 prosjekter i regi av prosjektenheten. I 2016 hadde Prosjektenheten 130 aktive prosjekter.

Status andre tiltak:

Prosjektenheten

- Gjennomføre prosjekter i henhold til ny hovedplan for vann, avløp og vannmiljø med minst mulig ulempe for lokalbefolkningen og trafikantene.

Transport

- Klimanøytrale kjøretøy blir vurdert i forbindelse med anskaffelser av kjøretøy. Det skal anskaffes 22 elbiler til pleie og omsorg, avdeling Bryn.

5.7.3 Behovsutvikling

- Prosjektenheten vurderer å øke antall stillinger med to prosjektledere for å imøtekomme arbeidet med ny hovedplan for vann, avløp og vannmiljø.

5.7.4 Aktuelle oppfølgingspunkter

Transport:

- Tjenestestedene som har biler/maskiner må bidra slik at kommunens miljøprofil oppfylles.

Prosjektenheten:

- Rekruttere ingeniører til prosjekt- og byggeledelse.